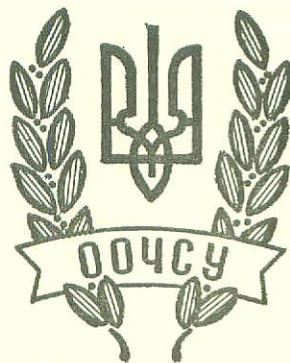

ВІСНИК

VISNYK the **HERALD**

суспільно-політичний місячник

РІК XXXIV Ч. 6
YEAR XXXIV, No. 6

ЧЕРВЕНЬ — 1981
JUNE — 1981

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

МИХАЙЛО ГІКАВИЙ — Ярослав Стецько, Прем'єр Уряду	1
ВОЛОДИМИР МАЗУР — Представлення голови Проводу ОУН	3
Екзекутива УККА в обороні Юрія Шухевича — Звернення до Президента Рональда Регена	4
БОГДАН ЛІВЧАК — Відновлення Української Держави	5
У Рочестері відкинута громадський розлад	8
Д-Р М. С. ЧАРТОРИЙСЬКИЙ — Із спогадів „Між молотом і ковадлом“	9

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ

Нова Управа 8 Відділу в Чикаго; Нова Управа 33 Відділу в Соммервіл, Н. Дж.; Громадське віче в Сиракузах	10-11
--	-------

СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ

О. Корінь — Терпіння росіян в Україні	12
ОЛЬГА ЛУБСЬКА — На зоряних дорогах (Поезія)	14
Загальні Збори ОЖ ОЧСУ в Чикаго	14
Загальні Збори ОЖ ОЧСУ у Філядельфії	15
ОЛЬГА ЛУБСЬКА — Друзям (Поезія)	15
Редактор вибілює... ..	16

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

МАРТІ — Що пишуть у „Хрестоматії“ і що пишуть в УССР?	17
ДАН МУР — Великдень	18
ПРОФ. І. ЛЕВАДНИЙ — Тисячоліття соборності 981-1981	19
Асгломовний — „Вступ до української історії“ (Рец. відгук)	21
Д-Р БОГДАН СТЕБЕЛЬСЬКИЙ — Які ідейні позиції АДУК (Закінчення)	22
Постанова фін. комісії УККА	24
ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО — Кишенькова Енциклопедія, Ч. 3	

РОЗПОЧАЛАСЯ УКРАЇНСЬКА І СВІТОВА „ДЕКАДА РОДИНИ“,

ЩО ТРИВАТИМЕ ВІД 1981 ДО 1991 РОКУ. ПРИСВЯТИМ БІЛЬШЕ УВАГИ
НАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ, ПОСИЛАЙМО ДІТЕЙ І МОЛОДЬ ДО СУМ
ТА ІНШИХ ПАТРІОТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ! В УКРАЇНСЬКІМ ДОМІ,
У РІДНІЙ ЦЕРКВІ — ТІЛЬКИ УКРАЇНСЬКА МОВА!

ВІСНИК

Михайло Гікавий

Ярослав Стецько — Прем'єр Уряду Української Держави

ВІДНОВЛЕНОЇ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ У ЛЬВОВІ

Відновлення УССДержави відбулося у Львові, в залі „Просвіти“, вивоженим українцями, під проводом Ярослава Стецька, який виголосив слідууючу програмову промову: 1. Волею українського народу, ОУН під проводом Степана Бандери, проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України. ОУН закликає весь український народ не складати зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена суверенна українська влада. 2. На західніх землях України твориться українська влада, яка підпорядкується українському національному урядові, що буде створений у столиці України Києві. Українська національна революційна армія, що твориться на українській землі, буде боротися далі проти московської окупації за суверенну, соборну державу, за новий справедливий лад.

Ярослав Стецько призначив міністрів і обласне управління у Львові, що діяло до кінця 1941 року.

Цей акт підтримав і поблагословив Митрополит Української Греко-Католицької Церкви А. Шептицький та Єпископ УАПЦ Полікарп Сікорський (який незабаром після того став Митрополитом УАПЦеркви). Крім того, його визнали також і маси українців.

Коли Гітлер довідався про небажаний для нього акт відновлення УССД, він наказав його скасувати. Але Ярослав Стецько від ліквідації акту відмовився і на співпрацю з німцями не пішов, за що був заарештований гестапом і ув'язнений в концтаборі, де пробув до кінця 1944 року. В кацетах були й інші члени нашого Уряду, а також Провідник ОУН Степан Бандера.

Прем'єр відновленої УССД Я. Стецько, активний член Головного Проводу ОУН на протязі 42-х ро-

ків (був призначений ще провідником ОУН полк. Є. Коловальцем), 36 років тому теоретик і активний співтворець АБН-у, тепер член ЦК АБН і голова Проводу ОУН, в 1966 р. вибраний президентом Європейської Ради Свободи, член ексекютив ВАКЛ і АПАКЛ. Хоч і хорюватий (ще в 1944 році був тяжко поранений під час бомбардування Німеччини), достойний Я. Стецько це енергійна і працьовита людина. Він посвятив своє життя визволенню України з неволі, часто виступаючи і як талановитий публіцист, статті якого друкувалися у „Віснику“ д-ра Д. Донцова — ідеолога творчого націоналізму, якого він став послідовником. Я. Стецько писав змістові статті, різні реферати й не раз виступав з промовами на похоронах українських героїв на еміграції. В таких державах, як Америка, Канада, Німеччина, Англія та ін., виступав на зборах українських націоналістів-революціонерів, на різних конференціях, американсько-канадських зустрічах та всяких більших українських імпрезах, приєднуючи прихильників до АБН-у й Визвольного Фронту, як також не раз промовляв у організаціях чужинців, противників московського більшевизму. Виступав з доповіддю під час першого Світового Конгресу Вільних Українців у Нью Йорку, крім того на зборах Укр. Визвольного Фронту 12 листопада 1967 р. в Народнім Домі, Н. Й., в присутності понад тисячу осіб, де говорив як голова АБН-у про його програму й громадсько-політичну діяльність на еміграції.

У Чикаго, в домі СУМА ім. Павлишкова, 20 червня 1968 р. відбулося свято Героїв, на якому Я. Стецько в своїм святковім слові подав суть свята для випанування тих, які віддали своє життя в обороні Батьківщини. Як висловився прелегент — „Свя-

то Героїв є на честь тих, які творять суть Нації та її духову істоту. Це свято вічного й найбільш інтимного в житті й в душі Нації, найбільше шадетного, що взагалі зродила Нація й український нарід. А сьогодні боротьба України, Грузії, Литви та інших поневолених народів стримує наступ московських орд на вільний світ. Щоб виповнити прірву поміж бажанням і можливим, треба йти шляхом Героїв. На крові і жертвах Героїв в Україні відродилося знову нове покоління, яке не має страху перед москалями, а переходить до наступу. Де б ми не були, немає прибраної батьківщини, немає двох батьківщин, а є тільки одна, вистраждана Батьківщина-Україна. Київ щораз, то зогутніше підіймається проти Москви. Наші Герої зобов'язують нас не лише до вшанування їх пам'яті урочистостями, але передовсім чиннами в душі їх ідеалів — творити спільний протикомуністичний і протимосковський фронт боротьби — АБН за розвал російської тюрми народів і відновлення УССД*.

Подаю одну з промов прихильників і однодумців Я. Стецька, д-ра проф. Г. Васьковича, яку він вголосив 7 липня 1960 року на оселі чикагівського осередку СУМ в м. Барабу, з нагоди річниці проголошення акту відновлення УССД 30 червня 1941 року. У доповіді д-р Г. Васькович підкреслив, що тим актом підтверджено тяглість суверенності України з 1918 року й соборності з 1919 року, що має особливе значення тепер і на майбутнє. Арешти й ліквідація німцями українського Уряду, очоленого прем'єром Я. Стецьком, не зупинили укр. народу висловити свою волю для підтримки акту 30 червня 1941 року, тому, в скорому часі, прийшло до збройної боротьби ОУН і УПА з німцями, яка знайшла широкий відгомін на теренах, німцями окупованих.

На закінчення подаю із часопису „Шлях Перемоги“ (ч. 51-52 з 21-23. 12. 1980 р.) з репортажу „На допомогу воюючій Україні“ (з 19-го з'їзду ООЧСУ) виступ Я. Стецька з програмовим, націоналістично-державницьким словом, де він вказує на Україну, як на революційну проблему. Промовець вкінці свого слова ствердив, що політичні процеси у світі діють в нашу користь та висловив віру, що в 1980-х роках розвал московської імперії започаткує Україна й революційно-визвольні рухи інших народів.

Видано цінну книжку Я. Стецька, з позитивною оцінкою її у вступному слові д-ра Д. Донцова. Своєю працею Я. Стецько заповнив надзвичайно важ-

ливий відтинок історії визвольної боротьби українського народу. Наведено там багато матеріалів та фактичних даних, що відкидають неоправдані закиди наших критиків, які з чисто партійних, а подекуди не раз і особистих мотивів виступали й тепер виступають проти акту відновлення української державності 30 червня 1941 року (а також і проти самого творця акту), що його українці в діаспорі відзначають кожного року.

Дружина Ярослава Стецька — мгр. Слава Стецько, також член ЦК АБН, здібна публіцистка й редакторка журналу „АБН-Кореспондент“ у Німеччині, талановита організаторка й знаменитий промовець, пильно опікується своїм чоловіком і допомагає йому в праці як серед українців на еміграції, так і серед чужинців, що стають прихильниками АБН-у й визволення України з московсько-большевицької неволі.

ІЗ ДОКУМЕНТІВ

СТВЕРДЖЕННЯ У СПРАВІ УККА

Сан Франціско, Кал.

Шановні,

Ми, члени відділу ООЧСУ, стверджуємо, що рішення Екзекутиви відділу УККА в Сан Франціско, Каліф. з дня 13-го листопада 1980 р. в справі XIII Конгресу, зовсім не відповідає правді, бо не всі складові організації, платники УНФонду, брали участь у тому так зв. „ширшому засіданні“, як це подано до відому в часописі „Свобода“ ч. 253 з 4 грудня 1980 р., і не всі з тією заявою погоджуються.

Такою безвідповідальною публічною заявою, узурпуючи собі право говорити за інші складові організації і сталих платників УНФонду, Екзекутива не тільки принесла моральну шкоду нашій організації, але впроваджує хаос, непотрібне замішання в зорганізоване українське суспільне життя в дійсності.

Ширші сходили членів організацій та її прихильників у дні 4-го січня 1981 р. рішили звернутися до Екзекутиви з домаганням відкликати це авторитарне рішення Управи в такий самий публічний спосіб, в який уопубліковано безвідповідальну заяву, згідно зі законами цієї країни.

Січень 1981 Р. Б.

Управа Відділу ООЧСУ
Сан Франціско, Каліф

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО — ГОЛОВА УДПРАВЛІННЯ І ГОЛОВА ПРОВІДУ ОУН

— це яскрава небуденна постать Українського Визвольного Руху. Змістом його життя — постійна боротьба за волю України і інших поневолених народів.

В передвоєнних роках Ярослав Стецько був відомий як активний член УВО і визначний провідний член ОУН. Був ідеологічним референтом КЕ ОУН і начальним редактором підпільних видань ОУН. У роках 1930-1934 Ярослав Стецько був кілька разів арештований за свою діяльність. В 1936 р. у Львові був засуджений окупантським судом. Вже перед II світовою війною він відбував поїздки по країнах західної Європи.

У роки другої світової війни Ярослав Стецько вернувся в Україну і після проголошення Акту відновлення української держави 30 червня 1941 р. став прем'єром українського уряду. Вже у липні 1941 року німецька влада арештувала Стецька і інших членів Українського Державного Правління та вивезла до Німеччини. Ультиматум Гітлера — відкликати Акт відновлення української держави — Я. Стецько категорично відкинув і тоді був засланий до концентраційного табору Саксенгаузен. Тут перебував до вересня 1944 р. Після звільнення, вдалося йому втекти з-під догляду ґештапо до Мюнхену в американській окупаційній зоні Німеччини.

З цього часу починається для Ярослава Стецька третя фаза його діяльності. В першій мірі — це зовнішньо-політична діяльність. В 1946 р. Яр. Стецько був обраний президентом ЦК АБН. Під його проводом АБН виростає у велику протикомуністичну організацією, яка стала відома в цілому світі своїми політичними і дипломатичними досяганнями в боротьбі проти рос. імперії і комунізму.

Про Ярослава Стецька читаємо часто у різних часописах різних країн світу. Він відбуває постійні поїздки і зустрічі з багатьма політичними і дипломатичними діячами, виступає на різних міжнародніх конференціях у багатьох країнах вільного світу і також перед українською громадою.

Своїм головним завданням Ярослав Стецько поставив мобілізувати українські і світові сили на боротьбу з Москвою за визволення всіх поневолених нею народів. З цією метою Яр. Стецько відбув — не раз кількакратно — поїздки до таких країн як:

Вільний Китай, В'єтнам, Австралія, Тайланд, Туреччина, Канада, Мехіко, Гватемала, ЗСА, Франція,

Англія, Італія, Еспанія, Португалія, Японія, Корея, Філіппіни, Мальта, Данія, Швеція, Бельгія, Голляндія, Бразилія, Аргентина та ін.

Многогранна діяльність Ярослава Стецька в ділянці зовнішньої політики зобов'язує нас усіх до якнайбільшої допомоги у його і нашому великому змаганні за віднову української держави й інших поневолених народів, за свободу і соціальну справедливість для кожної людини!

* * *

ПРЕДСТАВЛЕННЯ ГОЛОВИ ПРОВІДУ ОУН ДОСТОЙНОГО ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА НА ХІХ З'ЇЗДІ ООЧСУ, 1980

Світла Президіє З'їзду,

Дорогі Подруги і Друзі!

У далеких козацьких часах сурмами і вигуками „Слава“ вітав наш народ своїх гетьманів...

На початку цього століття у вільному, державному Києві на військових з'їздах оплесками і вставанням з місць вітали вояки і старшини Симона Петлюру і Євгена Коновальця...

На таємних пунктах зустрічей члени Революційної ОУН тридцятих і сорокових років вітали незабутнього Провідника Степана Бандеру коротким привітом, який висловлював усе: „Слава Україні!“

У сорокових і п'ятдесятих роках чули українські ліси і гори дзвінки привіти вояцтва — то героїчні воїни УПА вітали свого Головного Командира Тараса Чупринку-Романа Шухевича... А разом із ним там, на закривавлених полях України, вони вітали і інших чільних революціонерів, і безіменних героїв...

І ось тепер маю високу честь представити вам того, хто з юнацьких літ ішов плече-в-плече з нині вже легендарними Коновальцем, Чупринкою і Бандерою; хто перейшов розпечене горнило підпільної визвольної боротьби і продовжує її далі у багатьох країнах світу; кого не зламали ні польські тюрми, ні фашистські концтабори; хто був не лише співтворцем героїчних чинів ОУН, а хто тридцятого черня 1941 року волею української нації став Прем'єром Уряду України...

Дозвольте мені представити людину, яка не скорилась Варшаві, Берлінові й Москві — і яку з друж-

нім притиском рук зустрічають як провідника світової протиросійської антикомуністичної боротьби не лише тут, в Америці чи Канаді, а й у Португалії, на далекій Формозі, у Індії і в Тайлянді, у Швеції і в Англії...

Маю високу честь представити вам великого українського труженника, речника Нескореної України та інших поневолених народів світу, продовжувача великої справи Мазепи і Хмельницького, Петлюри і Коновальця, Чупринки і Бандери — людину, що стала сьогодні історичною постаттю для нас у розсіянні, для українського народу і для всіх волелюбних сил світу...

Маю за найвищу честь представити вам, дорогі Подруги і Друзі, Голову Проводу ОУН, члена Президії Світової Антикомуністичної Ліги і речника національно-християнської України на міжнародних форумах, Президента Європейської Ради Свободи, видатного теоретика і пратика революційно-визвольної антимосковської боротьби Голову ЦК АБН, останнього Прем'єра Українського Уряду — Достойного Ярослава Стецька!

Володимир Мазур

ЕКЗЕКУТИВА УККА В ОБОРОНІ Ю. ШУХЕВИЧА

ЗВЕРНЕННЯ

До Президента Регена в справі інтервенції у советському уряді

НЮ ЙОРК, Н. Й. (УККА) — В ні 15-го квітня 1981 р. Екзекутива УККА вислала довшого листа до Президента Регена з проханням інтервенювати в советському уряді в справі негайного звільнення Юрія Шухевича, сина сл. п. ген. Романа Шухевича, головного командира Української Повстанської Армії.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly. Second class postage paid at General Post Office, New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N. Y. 10276

На вступі меморіялу, Екзекутива УККА побажала Президентові Регенові скорого повороту до нормального урядування в Білому Домі. Стверджуючи відомий факт, що взаємини між ЗСА а СССР не є в найкращому стані, але всеж таки дипломатичні взаємини між Вашингтоном і Моквою існують далі, Екзекутива УККА, в імені гуманности, просить Президента Регена інтервенювати в советському уряді в справі негайного звільнення Юрія Шухевича.

В меморіялі сказано, що Юрій Шухевич був ув'язнений в 1948 р., коли йому було всього 14 років, і засуджений на 10 років. Його випустили 10-го серпня 1958 р., але того самого дня він був вдруге арештований і засуджений генеральним прокуратором СССР, Р. Руденком, на 10 років примусових робіт. Після відбуття других 10-ти років, Юрієві Шухевичеві заборонено були вертатися в Україну і він жив під поліційним доглядом в містечку Нальчик на Кавказі, де агенти КГБ постійно його намовляли, щоб він відрікся і осудив свого батька та його ідеї вільної і незалежної України. Юрій Шухевич не тільки не послухав підшептів ворогів українського народу, але далі продовжував критикувати уряд СССР за безпідставне переслідування та поневолення українського народу.

В дні 12-го вересня 1972 р. Юрій Шухевич був втретє засуджений на 10 років примусових робіт і 5 років вигнання з України.

В обороні Юрія Шухевича станули відомі, світові організації та визначні політичні й релігійні діячі світу, включно з американськими законодавцями і т. п.

Меморіял Екзекутиви УККА, підписаний президентом УККА проф. Левом Є. Добрянським, ексективним віце-президентом ред. Ігнатом Білінським і секретарем інж. Євгеном Івашковим, закінчено:

„Ми звертаємося до Вас, Пане Президенте, щоб Ви й Ваш уряд звернулися до советського уряду в справі звільнення Юрія Шухевича і дозволити йому і його родині виїхати з СССР і поселитися в країні їхнього вибору на Заході.

„Таким чином Ви допоможете хоробрій людині, жертві советського безправ'я та арбітрального трактування людей. Юрій Шухевич став інтернаціональним символом людської витривалости і завзяття... тому то Ваша допомога у його звільненні знайде універсальну піддержку, як вияв американської щедроти і практикування респектованого віками права людини на свободу й особисте щастя“.

Богдан Лівчак

ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

АКТ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Еідносно Акту 30 червня є вже досить обширна література, де поодинокі автори насвітлюють у по-дробницях події цього історичного чину.

Не маю на меті описувати чи переповідати усі події, які збулися скоріше чи пізніше 30 червня 1941 року. Одно сьогодні ясне: по 40 роках цього історичного дня не можна викреслити з історії українського народу, ні історії України взагалі.

Знаємо, що тодішня політична ситуація для України і українців була цілком несприятлива, дармащо один з кол. окупантів був уже розбитий. — Поверсальська Польща вже не існувала. Знаємо також, що тодішня гітлерівська Німеччина, очолена нацистами, мала свої виключні пляни щодо Сходу Європи, а до України спеціально.

Ми мали змогу спостерігати, що зробила гітлерівська Німеччина, йдучи воєнним походом в Західну Європу, а також Югославію і Грецію. Тут спинимося ще на тих роках, перед розвалом Польщі і розчленуванням Чехо-Словаччини. Маю на думці двадцятирічний період часу під окупацією Польщі. То був час великих зрушень серед українського народу, який проходив дуже складні процеси переродження. Внутрі українського народу скристалізувалися два протилежні табори. Одні, втративши волю до боротьби на життя і смерть, пішли по діві найменшого опору, ствердивши свою слабослість, вирішили змагатися за автономні права для українських земель, окупованих Польщею.

Другі в обличчі прогри з окупантом — рішили „проти надії сподіватись“, боротися за визволення українського народу й прогнати окупанта з українських земель.

Україні не вдалося засісти „у народі вольнім колі“. бо як співали переємники княжої і козацької слави — „Встоятись не було сили“. Вони, однак заповіли, що „вернуться ще тії Стрільці Січовії, задрижать Москва й Варшава!“ Так, як під Конотопом розбив гетьман Виговський московські полчища, як на Маківці розгромили УСС-и московську навалу, так і під Мотовилівкою коло Києва розбили Січові Стрільці московські золотопогонні царські дружини у 1918 р.

З почину полковника Коновальця і його спів-

працівників створена УВО, яка своїми діями постійно пригадувала польським наїзникам, що вони загарили українські землі. Не менше дошкульно відчувала загарбницька зграя караючу руку боевиків з ОУН.

Писав Т. Шевченко про давню шляхетську Польщу, яка, розшарпана наїзниками, впала: „Польща впала та й нас придавила“.

Справді, прийшли 1940 роки, коли Україна майже вповні була під чоботом московського молоха.

З'явився другий пажерливий завойовник, який шукав свого життєвого простору, а цей новий шлях для модерних наїзників вказав їм їх новітній „Мойсей“ А. Гітлер. Ще в 1937 р. бачив я у Львові в українській книгарні ту їхню „біблію“ — „Майн Каміф“ — „Моя Боротьба“. Не був спроможний купити книжки, але в українській пресі були статті на тему цього „життєвого простору“, про який пише у своїй „біблій“ Гітлер. З цього можна було зробити висновок, що нічого доброго не можна сподіватися, коли ці надлюди підуть на підбій просторів на Сході Європи.

Зрештою, нічого не змінилося і зараз. Теперішній канцлер Західньої Німеччини Шмідт бачить на Сході Європи тільки „Руссянд“ і 250 мільйонів „русен“, які там живуть...

Події котились шаленим темпом. Перестала існувати Чехія, Словаччина стала самостійною державою. Також Карпатська Україна, найменший клатчик української землі, проголосила свою самостійність.

Постава німецьких надлюдей вказувала, що годі сподіватися для України прихильного ставлення тих осібників із „гакен кройшами“.

В перших днях війни, коли німці повною парою йшли вперед, потрапила мені в руки німецька газета, призначена спеціально для фронтових частин армії. Не пригадую її назви. Ось що там ясно і недвозначно написав якийсь гітлерівський посіпака про нашого князя-короля Володимира Великого: він, мовляв, був „Брідер мердер унд Фрауен шеядер“ (вбивник рідних братів і поганьблювач жінок). Це щось таке, як сам „Мойсей“ Гітлер ви-

словився про українську мову, як „напів-дикунську“...

Гітлер написав обширну книгу (700 стор.). Там він двічі згадує про українців і Україну. В молодих літах він був присутній у Відні в парламенті, і там почув, як „друтенський“ посол мав відвагу промовляти своєю „півдикунською“ мовою і ця „безличність“ розлютила його.

Знову про Україну пише Гітлер у політично-програмовій частині цієї книжки, як про багату країну, яку німці повинні використати, бо вона замешкана народом, що не має „ніяких державотворчих здібностей“.

Із різних писань більшості німецьких авторів ще 19-го століття виходить на яв, що вже тоді існували меншого калібру „пророки“, які вказували пальцем на Схід Європи і снували пляни зайняти ті терени, як життєвий простір для німецького народу. Тодішній економіст Фридріх Лішт писав: „Пощо звертати очі на заморські краї, коли на південному сході є безмежні простори, до яких німці можуть вислати надвишку населення, яке буде купатися в Чорному Морі“.

Однак, хоч і не у всіх українців, жевріла іскра надії, що з хвилиною, як ті нащадки тевтонів підуть своїми полчищами на Схід Європи, то таки прийде хвилинка, що буде можна перед світом заявити свою волю — проголосити Самостійну Українську Державу.

Не усі так хотіли думати, хоча мали змогу бачити дикунську поведінку тих надлюдей ще в Першій світовій війні. Не для гарних очей заключили німці з Україною мир у Бересті, який і назвали „Хлібним миром“, бо ж у першій мірі найбільше йшлося і німцям і австрійцям про український хліб (у Німеччині й Австрії панував голод вже від 1910 р.).

Не про такий „Хлібний мир“ думали звеличники гітлерівської „біблії“.

В 1936 р. Гітлер сказав: „Коли ми опануєм врожайні лани — рівнини України, тоді німецький нарід буде плавати в достатку“.

Чи можна було думати „А все ж таки Гітлер про нас не забуде і нас винагородить за вірну службу“? Були такі легковіри, які безпідставно числили на німецьку карту і тільки на німецьку.

Вже в справі Карпатської України, а далше у вересні 1939 р. щодо Галичини й інших українських земель, видно було настанову німців до питання України.

Кожний здороводумаючий, приглядаючись до тих гітлерівський посіпак зі засуканими рукавами, бачив тих будівничих „Нової Європи“; їх „Мойсей“ жив уявою на тисячу літ вперед, та не бачив, що ставиться за кілька років.

Постала самостійна Словаччина при кінці 1938 р. В 1940 р. Хорватія дістала самостійність, для України не було місця.

Цілий табір спортуністів, очолений групою полк. Мельника, зайняв очікуючу повставу, мовляв, по „війні німці дадуть змогу вільно зажити“... Трудно вгадати, як це розуміти „вільно зажити“.

Це було клясичне повторення того випадку, як то ще в 1918 р. коли Австрія як імперія розліталася, — а наші „батьки народу“ з нетерпелістю ждали у Львові письма від „найяснішого“ пана з Відня! Тим документом „найясніший“ пан мав передати їм владу над Галичиною, враз зі Львовом. Таке очікування „письма“ могло було закінчитися цілковитою катастрофою — провалом української справи і без проголошення самостійности, бо поляки цілою парною приготувалися перебрати владу у Львові і у всій Галичині.

Тільки рішуча постава горстки одчайдухів, які не звертали уваги на висновки „батьків народу“, у великій таємниці робили докладші приготування, щоб перебрати владу в українські руки у Львові і на терені Галичини, і доконаним фактом випередити поляків.

Щось подібне, але рівночасно відмінне, сталося у 1941 р., коли німці напали на московські банди і цілою лявіною покотилися на українські землі. Чи можна було ждати „закінчення війни“, як це радили тодішні „батьки народу“?

Серед різних обставин зроджувалась українська воля, будувалась українська власна хата у 1918 р. У Києві проголосили ще в січні Самостійну Українську Державу, якої недоторканости стерегли українські воїни з Надніпрянської України, а також пізніше Корпус Січових Стрільців полк. Коновальця. В Галичині взяли участь у творенні Зах. Української Держави УСС-и.

В 1941 р. таких військових формацій ще не було, бо це був початок війни, але вичікувати ніхто не збирався і не хотів аж до „закінчення війни“.

На українських землях під московською окупацією діяли бойові частини під командою Крайового Провідника Євгена Легенди. З хвилиною, коли проголошено у Львові відновлення української держа-

ви, Легенда, який оперував зі своїми бойовими частинами в околиці Золочева, уже пробивався на Львів. Навколо Львова оперували відділи підпільників, повстанці, а у Львові був курінь — ДУП — під командою Шухевича. Це була невелика українська збройна сила, яка згодом дала початок могутній УПА.

22 червня 1941 року німці почали загальний наступ на довжелезному фронті і пішли вперед. Коли московська армія покинула Львів, а німці ще не встигли взяти його під контроль, настав підходящий час проголосити відновлення самостійної української державності. Це сталося 30-го червня 1941 р. у Львові, на скликаних прилюдних Зборах, які відбулися в залі „Просвіти“.

В днях 1-го і 2-го липня Львівське Радіо повідомляло весь український народ і цілий світ, що у Львові відновлено Українську Державу й створено Тимчасовий Уряд України під проводом Прем'єра Ярослава Стецька.

Акту відновлення довершив Ярослав Стецько, який, між іншим, заявив: „На західніх землях України твориться українська влада, яка підпорядкується українському національному урядові, що створиться у столиці України — Києві“.

Голова Української Католицької Церкви Митрополит Андрей Шептицький та Голова Української Православної Церкви на Волині Митрополит Полікарп благословили Акт Національних Зборів і видали з того приводу окремі Пастирські Листи, зачитувані в церквах до мас народу.

У Пастирському Листі Митрополита Кир Андрея з дня 1-го липня 1941 р. читаємо: „Український народ мусить у цій історичній хвилі показати, що має досить почуття авторитету й життєвої сили, щоби заслужити на таке положення серед народів Європи, в яким міг би розвинути усі Богом собі дані сили“.

Митрополит Полікарп у Пастирському Листі виданому 10-го липня 1941 р. писав: „Нехай Господь милосердний допомагає Тобі, народе мій, і Тобі, Уряде наш, будувати Самостійну Українську Державу, а моя молитва за вас перед Престолом Всевишнього буде за вами“.

Тому, що д-р Панчишин погодився прийняти тільки пост першого віцепрем'єра, прим'єром став Ярослав Стецько. Тимчасовий Уряд був коаліційний. В ньому взяли участь, крім ОУН під проводом Ст.

Бандери, ФНЕ, УНДО, частина соціалістів і безпартійні.

Проголошення відновлення української державності зустрілось з ентузіазмом вього українського населення як на рідних землях, так і на еміграції.

Це було всенаціональне голосування, яке виявило однозгідність вього українського народу в прямуюванні до незалежності.

До торжественного Акту проголошення Самостійної Української Держави у золотoverхому Києві не дійшло.

Коли Гітлер дізнався про Акт відновлення української держави, він оскаженів з люті і доручив Гімлерові негайно ліквідувати „бандерівську диверсію“. До Львова приїхала ціла тічня гітлерівських псів гончих СД та спец-відділ гестапо.

Прем'єрові Тимчасового Управління Ярославів Стецькові поставлено ультимативну вимогу відкликати і визнати неважним Акт відновлення. Ярослав Стецько рішуче, — від імени нашого національного Уряду — відмовився це виконати. Тоді його і деяких членів уряду гестапо заарештувало. Так само провідник ОУН Степан Бандера рішуче відкинув усі вимоги німецьких політиків, як і поліційних чинників. Його також заарештувало гестапо.

Вкороті почалися масові арешти і безоглядний терор. Арештованих вивезли до концтабору в Авшвіці. Там, крім других, загинули два брати Степана Бандери, але це вже була робота „польських браці“.

Не менш „цікаву“ ролю відіграла ОУН полк. Мельника, вимагаючи ультимативно відкликання акту 30 червня.

Мимо того, що Акт 30-го червня не міг бути повністю здійснення по всій Україні, це не може обезцінювати його як історичної події і дії, яка стоїть поруч таких же самих актів державних, як 22 січня 1918 р. чи 1-го листопада 1918 р., чи 15-го березня 1939 р. Він має повне історичне значення для України і у відношенні до історії світу.

Були і є такі, які квестіонують це відновлення української державності. Чи можна Україну із її тисячолітньою культурною минувшиною і державною традицією порівнювати із африканськими племенами, які на наших очах творять свої держави, що постають мов гриби по дощі?..

Це ж є гейби одна з ланок-звен у ланцюгу історичних ставань українського народу. Наші князі-королі творили українську державу Русь-Україну

— Святослав Завойовник, Володимир Великий та Ярослав Мудрий. Видимі знаки їхньої державности перетривали десять століть аж до наших часів, а саме: перший кодекс права князя-короля Ярослава Мудрого „Руська Правда“, державний герб Тризуб, князя-короля Володимира Великого, який і тепер прийнятий усім українським народом на Батьківщині і тут в розсіянні. Де тут місце для московської колонії зі серпом і молотом, як не теревенять деякі наші „науковці“, називаючи ту колонію з-під серпа-молота „переємницею“ УНР?

Хмельницький, Мазепа, а потім 1768 р. Залізник і Гонта тільки відновляли українську державність. Так було і в 1918 р., і так само послідовно відновлено Українську Державу в 1941 році.

Поставмо питання: що рішив би полк Євген Коновалець, коли б він жив у тих роках і керував Організацією?

Із опублікованих праць про історичні дії ОУН в ранніх 1930 роках знаємо, що в 1934 р. виконано атентат на польського міністра Перацького, як виразника тих усіх акцій, спрямованих на жорстоке нищення усього, що українське, на ЗУЗ. На тім тлі виринула думка, що треба виконати атентат на головного спричинника польського окупаційного режиму у Варшаві.

В тій справі їздив у квітні 1933 р. Степан Бандера до Берліну, де мав розмову з полк. Є. Коновальцем. Там винесено останнє рішення: виконати атентат на одного з катів українського народу. Із описів розмов видно, що полк. Є. Коновалець вповні погоджувався із думками Ст. Бандери і дав згоду на такий атентат у Варшаві.

На підставі цих даних можна поробити дальші припущення, що коли б жив полк. Є. Коновалець і по розвалі Польщі, само собою він був би з цілою певністю вирішив правильно усі справи, які заіснували на протязі 1930-их років, а в першу чергу — справу „архіву Сеника“ і людей, зв'язаних із цілою тією справою, яка була пекучою, а спеціально під час процесу у Варшаві. Про ці справи є багато списаного матеріалу. Одно є дошкульно боляче, як ці документи з „архіву Сеника“ потрапили в польські руки...

Не можна сумніватися, що полк. Євген Коновалець зайняв би ясне становище і в справі постави ОУН і українського народу перед і в час війни Німеччини з Москвою в 1941 р.

У РОЧЕСТЕРІ ВІДКИНУТО ГРОМАДСЬКИЙ РОЗЛАД

Збаламучені деякі члени Відділу УККА у Рочестері, Н. Й., які в ім'я своїх егоїстично-групових інтересів не підпорядкувалися законно вибраній Централі УККА на XIII-му Конгресі, влаштували під фірмою Відділу УККА 5 квітня ц. р. т. зв. „інформативні збори“, думаючи, що таким чином зможуть обдурити нашу громаду. Щоб надати тому збіговиську „вагомості“, запросили з доповіддю відомого ображеного колишнього націоналіста п. Романа Борковського.

Що ж ми почули з уст того політичного банкрута? — Нічого доброго, дорогий читачу, лише гадючу лють ненависти до Українського Визвольного Фронту. Напевно найновіший московський некоронований цар Брежнев не пожалів би нагородити „заслуженого пана доктора“ орденом першого комуні-московського сатрапа Леніна...

Мені, як українцеві, було дуже прикро за тих кількох панів з теперішнього Відділу УККА в Рочестері, які так скомпромітували себе, запрошуючи таку нещасну, скалічену своєю власною амбіцією, особу на доповідача.

Та не так сталось, як бажалось! Українська громада була, є і буде здоровою, бо у нашій українській громаді пульсує чиста українська кров, у грудях б'ється українське серце, в неї є справжня українська душа. І, власне, ця українська громада дала рішучу відсіч бунтарям-руїнникам в пропам'ятну неділю 5-го квітня.

Ніколи не забуду стихійного виступу громадського працівника-патріота інж. Мирослава Тицького, який відверто сказав: „Панове, не розбивайте єдиної всегромадської установи УККА!“ А таких виступів було багато. — (Я.К.).

МГР. БАЗАРКО НА ПЕНСІ

Мгр Іван Базарко уступив зі свого становища в канцелярії УККА в Нью Йорку у зв'язку з відходом на пенсію. Надалі є членом Екзекутиви УККА.

З квітня 1981 р. директором Канцелярії УККА є п. мгр. Ярослав Савка — видатний діяч Гетьманського Руху.

*****

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД — ЦЕ ГОЛОВНА ЕКОНОМІЧНА ПІДПОРА ДЛЯ ВЕЛИКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ.

Д-р М. С. Чарторийський

ІЗ СПОГАДІВ “МІЖ МОЛОТОМ І КОВАДЛОМ”

У Львові 1942 року

... Д-р Тросян сидів за широким столом, і через окуляри, за своїм звичаєм, придивлятися хто ото до нього так „суне“ без обиняків та так сміливо.

— А, хто ви і що скажете? — спитав мене д-р Тросян.

— Хто я — скажу: я до Вас, пане докторе, — відповідаю і відразу точніше вітаюся та кажу: „пізнавайте!“..

— Бігме що не пізнаю... Пане, пане, хто ви є...

— Такий то Микола, що був у Празі, а Ви помагали вести свої вибори при допомозі грошей мого батька... — кажу я та додаю, про якого та батька ходить, та хто такий я є...

— А, аж тепер собі пригадую... так, так... Прошу, прошу сідати. Чого ви, і чим можу служити?..

— А служити можете дуже добре, якщо захочете, бо треба таки трохи допомогти нам... тут я розповів докторові точніше про що мені ходить.

Мушу ствердити, що д-р Тросян поставився надзвичайно прихильно до моїх відвідин-візити та до моїх прохань, і все зробив, щоб показати, що вміє і хоче мені віддячитися за все, що для нього колись зробив мій батько. Така поміч була потрібна, як я уже сказав не лише для мене, але і для моїх друзів. І ми її отримали. Ми всі отримали дарові картки на харчування. Дехто з нас мав можливість легально перебувати в гуртожитку і почувати враз із війтами та секретарями. До тих „щасливців“ належав і я. Д-р Тросян прямо мені порадив на його відповідальність записатися на курси війтів і секретарів, перейти той вишкіл та при тому скористати зі всіх вигод, що їх можна було мати, а то: повне удержування протягом двох місяців, на дрібні видатки включно! Словом я став „на ноги“, і відтепер не відчував ні голоду, ні холоду. Понадто й важливе те, що я щодня за заporукою д-ра Тросяна свobodно порушувався в приміщенні, що служило за нічлігарню для учасників секретарсько-війтівських курсів, і відвідував в різних приміщеннях. Я таки багато скористав з тих викладів, бо фактично „пожирав“ їх і все всисав до голови наче новонавернена дитина. Я хотів не лише вивчити ті предмети, що їх викладали.

але викликати до себе довір'я серед оточення, та нічим не прозradити себе. Звідси походила та моя дбайливість і увага до всього, що мене оточувало.

Такі виклади, як Правно-Адміністративні, що їх він д-р Микола Рибак, чи й сам д-р Корнило Тросян, та й інші фахівці з цієї ділянки адміністрації й самоуправи, між ними багато німців, що мали високі становища в адміністрації, включно з губернатором Вехтером. Всіх їх я слухав з неослабленою увагою і „мотав“ на вус, щоб і знати, і навчитися, і потім другим сказати, а як буде треба, то й вміти те переводити в життя. То були справді виклади на університетському рівні, і хто їх уповні та уважно вислухав, той в дійсності, маючи пізніше можливість практично ті знання застосовувати по волостях і містах та містечках, — той був фахівцем свого діла та неабияким адміністратором.

Так то несподівано я потрапив у ряди „привілеїв“, які сприймав сам та ділився ними з своїми друзями, що neraz мали нагоду виховзнутися німцям з рук, завдяки тому „гуртожиткові“, до якого німці заходили, але ніколи не робили ні арештів, ні трусів, ні будьяких перепон. Ми жили ніби тільки громадяни „Третього Райху“, хоч недовго. Все має свій кінець. Закінчилися курси, і я піддався іспитам, зложив їх з дуже добрим вислідом, і то як секретар, так і як волосний старшина, чи „песадник“: значить за одним „махом“, я здав два іспити та отримав два фахи.. й серед тих „радоців“ знов опинився на вулиці Львова. Та тепер уже було тепло, і хоч neraz знову „кишки марша грали“, то було більше надії на кінець лиха... яке фактично лише починалося...

Тепер ми, згідно з наказом, згори, мали просту-дійовувати різні аспекти нашого майбутнього. А щоб мати таку перспективу, ми мусіли поступенно провірювати наше минуле, оте найближче минуле, яке так промахнуло „хвостом“ і ми хоч надіялися, але оставалися і без держави і без Проводу, бо провідника Степана Бандеру, Стецька та інших, гештапо вже давненько повнарештовувало, й держало в концтаборах... Треба було розраховувати на власну ініціативу і за такими людьми якраз пошукував

сучасний Провід ОУН. Тож ми мусіли теж виказувати ініціативу, брати самим участь в деяких акціях, вишколювати та вести других. Це були завдання, які потребували ще точнішого оформлення та акції. А тут наступало марево голоду.

* * *

Старання довідатися дещо більше про долю деяких знайомих зі Сянока, головню про магістра Яцїва й інших, що теж попали під арешт у Львові зараз після проголошення Відновлення Української Державности, — не увінчалися успіхом. Вісті, що були нам відомі, вказували на переживання та що мабуть деякі з них уже й не живуть: їх помордовано, — а решта сидять у Кракові в тюрмі-в'язниці, чи мабуть вивезені ще далше, до якого табору-кацету... Такі ж вісті кружляли й про Степана Бандеру, про Ярослава Стецька, першого Прем'єра Відновленої Державности; всі ті вісті ніяк не вішували нічого доброго, бо німці в ті часи, 1942 року, ще таки дуже гороїжились і „фафлюхтиркали“ на всі сторони та не хотіли піти на уступки „визволенням „народом. Правда, в нас росла надія. Ми бажали й вірили, що всі будуть жити і скоро вийдуть на волю. Та це була віра і надія в безнадійності! Особисто я вірив, що вони всі переживуть це лихо неволі й німецької глупоти й терору та знову скоро стануть працювати для відбудови своєї Батьківщини, якій служили, для якої трудилися та за яку страждають тепер по в'язницях і концентраційних таборах...

* * *

Д-р М. С. Чарторийський — „Між молотом і ковадлом“, 302 ст., „Говерля“, Нью Йорк, 1970 р.

*) Д-р Корнїло Троян — колишній сенатор до польського сейму, походив із Ходорова; був противником націоналістів.

ПОМЕР СЛ. П. АНДРІЙ ТУРИК

1980 року в Пермській лікарні помер політв'язень Андрій Турик, який народився у жовтні 1927, в селі Бірки Любашівського району на Волині. В 1958 році за участь визвольній боротьбі (УПА-ОУН) був засуджений на 25 років концтабору. Останні роки був у Пермських таборах, де він активно боровся за статус політв'язня та заявляв про намір емігрувати з СССР. У 1983 році мав вийти з московського кацету.

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ

БОЖА УПРАВА 8-го ВІДДІЛУ ООЧСУ В ЧІКАГО

Загальні Збори 8-го Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України відбулися дня 7 березня ц. р. в заповненій залі СУМ, під керівництвом приездії з д-ром Р. Кобилецьким на чолі. Заслухавши звітів уступаючого голови, Д. Багрїя та членів уступаючої управи, учасники Зборів взяли участь в оживленій дискусії, предметом якої були біжучі справи Відділу, неповажний вихід меншости із XIII-го Конгресу УККА і справи молоді. На пропозицію контрольної комісії уступаючій управі уділено абсолюторію і вибрано нову управу, до якої ввійшли: Дмитро Багрїй — голова, Мирон Павликович і Василь Палагнюк — заступники, Василь Голлод і Павло Білий — секретарі, Михайло Марчук — скарбник, Микола Ольховий, Іван Галамай, Михайло Вульчак і Юрїй Косачевич — організаційно-господарська референтура, Ярослав Конол — культ-освітній референт, Осип Панчишин — кольпортер, Василь Керчинський і Семен Ленчицький — суспільна опіка, Лев Боднар і Л. Рихтицький — пресова референтура, Мирон Гриневич і Ярослав Загородний — суспільно-громадська референтура, Петро Семків, Павло Дзвіник і Михайло Воробець — вільні члени управи, Роман Кобилецький, Іван Тельвак і Петро Жибак — контрольна комісія, Григорїй Косович і Zenon Мандибур — заступники в контрольній комісії. Збори закінчено відспіванням Національного Гімну. — (лр.).

ВИБРАНО НОВУ УПРАВУ 33 ВІДДІЛУ ООЧСУ В СОММЕРВІЛ, Н. Дж.

Відзначення 20-ліття активної праці

Як повідомив секретар 33 Відділу ООЧСУ в Саммервіл, Н. Дж., д. Ярослав Івахів, у березні 1981 р. відбулися в Голїдей Інн (українському підприємстві) річні заг. збори Відділу, під керівництвом голови Управи д. Григорія Добуша, в присутності членів і гостей також із Менвілю, Нью Бронсвіку — Відділів УККА та членок СУА. Присутні вшанували вставанням пам'ять спочилих у Бозі друзів: Василя Ясіновського, Володимира Тарнопільського, Лесика Грогорія, Стефана Мельничука, інж. Анатолія Гончаріва — члена ОУН, довголітнього члена Головної Управи ООЧСУ, Почесного Голову 33 Відділу.

Зборами провадила президія: В. Матіїв, М. Ровенко, М. Яцусь. По звітах і їх обговоренні уділено абсолюторію уступаючій Управі. Вибрано нову Управу у складі друзів: голова Григорій Добуш, заступник В. Матіїв, секретар Я. Івахів, фінансовий реф. Вол. Коверко, члени — П. Панькович, Мих. Вітик, М. Ровенко, Мих. Захарко, Вол. Колтоновський; Контрольна Комісія: голова Василь Хомут, М. Хомут і М. Луцук — члени.

Учасники одноголосно ухвалили Резолюцію про шкідливі дії проти громадської Централі — УККА, започатковані п. Флісом Іваном на XIII Конгресі Українців Америки, із закликом припинити ті дії, скеровані на розбиття української громади, які також шкодять УНСоюзові — „якого ми є членами“.

Збори закінчено відспіванням „Не пора“. Потім відбулася мистецька частина і товариська вечера, для відзначення 20-ліття праці 33 Відділу ООЧСУ.

У мист. програмі виступали талановиті бандуристи — „Юні орли“, під керівництвом п. Вол. Васькова, члени СУМ-А Орися Химера, Стефа Лучка, Петро і Юрій Лучки. По відчитанні численних привітів, у тому й від Гол. Управи ООЧСУ під проводом пор. Лева Футали, були усні привіти, а головне слово виголосив д. Григорій Добуш, високо оцінивши працю, активність і жертвенність друзів. Промовляв також власник готелю, п. Микола Бойчук, жертвенний меценат. На закінчення була ще й гумореска Гуцула з Бережан про деякі Союзи (відступників від УККА) та партократію.

ГРОМАДСЬКЕ ВІЧЕ В СПРАВІ УККА У СИРАКЮЗ, Н. Й.

(мюб) Піддержка громадської централі УККА та XIII Конгресу УККА сиракюзькою громадою протягом останніх місяців була беззастережною. Потім з ініціативи організації УВФронту і під протекторатом УККА, відбулося громадське віче з участю около 120 платників УНФонду, в тому членів УНСоюзу, СУК „Провидіння“ та УНПомочі.

Громадське віче відкрив п. Павло Ткач, голова Відділу ООЧСУ, і запросив на голову зборів проф. д-ра Миколу Богатюка. З доповідями виступали д-р Анатоль Бедрій на тему „Боротьба за Українську Самостійну Сборну Державу та диверсії єдинонедільмських дисидентів“ та п-і Стефанія Букшована на тему „Становище до подій на XIII Конгресі УККА“.

Д-р Бедрій на основі документів показав різниці у поглядах та державницьких вимогах членів Укр. Гельсінкської групи в Україні та українських дисидентів, які живуть у вільнім світі. Російські групи без винятків не вважають українців за рівнорядних партнерів, а майбутність і самостійність Української Держави вони ще далі узалежнюють від евентуальних плебісцитів, чим бажають повернути колесо історії на багато десятиріч назад.

Про перебіг XIII Конгресу УККА в жовтні 1980 р. у Філадельфії говорила п-і Стефанія Букшована, яка наголошувала принцип демократичної більшості та законності, якими керувався XIII Конгрес УККА.

У ході широкої дискусії учасники запропонували схвалення Резолюції для піддержки УККА та осудження недемократичної меншості, яка покинула XIII Конгрес і з того часу веде неперебірливу кампанію в пресі та іншими засобами проти нашої громадської централі УККА.

Покликана вічем тричленна комісія у складі: проф. Микола Богатюк, мгр. Михайло Рубич та адвокат Василь Ільчишин, виготовила Резолюцію, що її учасники схвалили одноголосно, із закликом, щоб громадські організації, які покинули XIII Конгрес УККА в ім'я добра української справи повернулися до УККА, нашої єдиної і заслуженої громадської Централі, і включилися в ряди зорганізованого українського життя.

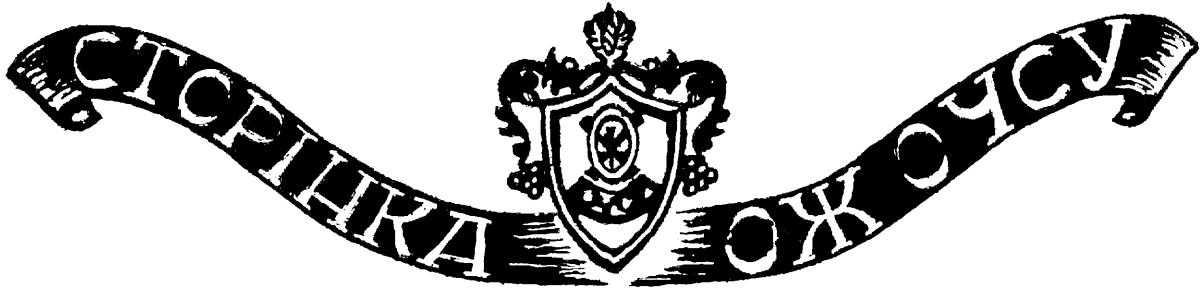
ЗНОВУ ЗААРЕШТУВАЛИ

Іван Кандиба, юрист, раніше засуджений до 25-річного в'язничства, з пізнішою заміною до 15 років ув'язнення (разем з Левком Лук'яненком), знов арендований чекістами. Він член Української групи, останньою замешкалий в селі Пустомити вул. Шевченка 28 (Львівська область). Він, Іван Кандиба, автор різних заяв і становищ та протестів.

Кандиба писав про свою справу в 1961 році:

„За намір поставити питання про вихід Української ССР із складу Союзу ССР, на що кожна союзна республіка має право згідно ст. 72 Конституції ССРСР (ст. 17 Конституції 1936 р.), в якій записано „За кожною союженою республікою зберігається право вільного виходу з ССРСР“, я в числі інших шести громадян 29 січня 1961 р. був заарештований органами КГБ Львівської області“.

ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“?

О. Корінь

ТЕРПІННЯ РОСІЯН В УКРАЇНІ

„Розмежування більшовизму від російського імперіялізму є неправильне. Не можна знищити одного, залишаючи другий, а вже цілком нерелятивна концепція мати одного з них за союзника проти другого“.

Степан Бандера

З'явилися серед нас люди, які ні з цього, ні з того почали зводити проблему поневолення України лише до її русифікації. Зникли у невідоме організовані масові голодові катастрофи, такі ж масові страшні вивози українців з України і наїзди мільйонів росіян, що випивають з України її кров; зникла економічна експлуатація, грабунок вартісних сирівців, металів, газу, харчів, що плінуть безперервною рікою у Московщину; забувається переслідування українських Церков, які нищать або відпорядковують всіма силами „святій російській Церкві“; зникло нищення пам'яток української культури, їхній вивіз до російських музеїв, словом, уся трагедія України звелася до заборони рідної мови. Українці мовляв, та інші поневолені народи терплять не від поневолення російським урядом і народом, але від режиму в руках кількох комуністів (письменник А. Солженіцин), групи партократів (ген. П. Григоренко), а втім уся різниця між положенням російського народу і українського лише в тому, що український русифікують (п-і Н. Світлична).

Знаємо дуже добре, як живуть росіяни в Україні. Тому концепція „визволити Україну від Росії разом з росіянами“, бо кілька з них про це заговорили, — є для нас шонайменші дивною. Спірається вона на тому, що російський нарід і уряд не мають, мовляв, зі собою нічого спільного...

Невже може якийсь уряд існувати десятки років без підтримки хоч би частини народних мас? І в таку нісенітницю нам кажуть вірити! І все більше

людей її повсторює, вона шириться із скорістю степової пожежі, переконує несвідомих, демобілізує молодь, послаблює ідейну і організаційну стійкість спільноти, вибиває з рук ідейну й ідеологічну зброю, створює ілюзію безпеки на тому фронті боротьби, де небезпека є найгрізніша. Вона нагадує становище тих українських політиків, які в 1918 р. твердили, що нам треба оборонних військових сил лиш від західної сторони, бо східня границя України, слава Богу, йде з межею соціалістичного російського народу, від якого нам не треба оборонятися. Ці ж політики самі незабаром втікали від нападу „братнього“ народу (кількох комуністів?), залишаючи безборонну столицю України для російських полчищ, різних кольорів, але з єдиного метою: наово окупувати Україну!

Сучасний залив України мільйонами росіян це не є насправді лише мовна проблема. Річ у тому, що цей залив сполучений з другим супровідним явищем — вивозом українців з України: до 1939 р. зі Східної, а від 1939 також із Західної. На місце масово вивезених українців (також поляків і тих жидів із Заходу, які хотіли вертатись додому) приїздили росіяни. Тепер в Україні їх уже понад 10 мільйонів! Наїзд на Східну Україну почався раніше, коли то у вимерлі від штучного голоду українські села навозили московських селян. Як це виглядало, читаємо в поемі політв'язня Миколи Руденка „Хрест“, де він подає картину вимерлого з голоду українського села 1933 р. Збожеволіла українська мати, поївши власних дітей, танцює канібальський танок, і оподалік, при заставлених столах веселяться ... росіяни. Героєві поеми Мироніві —

„Усе одразу ясно стало:

Людей з-під Курська навезли

Та в українське повбирали
І посадили за столи.

Мовляв, нехай ворожа згряя
Шалений галас не здійма,
Що Україна вмирає —
Немає голоду,
Нема!..“

І далі:

„Не личаки на мужикові,
А добрі чоботи юхтові
Ще й вишиваночка нова.

Ось тільки мова...
Може й мові
Оці судилися дива?“..

Причина голоду відверто з'ясовує голова колгоспу (в цій же поемі):

„Йдемо звияжно, переможно —
Немов гроза ідем!
Як перевиховати не можна —
У землю покладем.

І нам від того, скажем прямо,
За вухом не свербить.
Усіх хохлів до одної ями —
Будем, будем бити!..“

Достовірно, часто стверджуване свідoctво, що найстрашніший голод лютував в Україні і частково на Кубані, що колонізація України росіянами була так само плянована як голод, і що росіяни ідуть в Україну, бо їх у тому підтримує уряд, манить багата українська земля, лагідний клімат, чудова природа і над-усе — надрядне становище панівного народу над поневоленним. Російській нард не терпить ні від режиму, ані від свого уряду. Він не терпить українців. Кожного, навіть такого, що не має „ні кола, ні двора“, називає буржуазним, а націоналістом — кожного, хто заговорить українською, а не „великим“ російським „язиком“.

У 1939 р., коли москалі „звільнили“ Західню Україну, до нас приїхало не „кілька комуністів“, а маси російського війська (спочатку було між ними багато українців). Коли ж відступила армія, міста й села залило не кілька партійців з уряду, а тисячі росіяни, зі своїми родинами. Викидали українців з їх мешкань, доносили допомагали масовим вивозам в Сибір, з безоглядною жорстокістю заводили колективізацію, конфіскували приватне і національне майно. Залишаючи 1941 р. наші міста, забирали зі

собою меблі і постелі, машини, образи, килими, дивани, фортепіани, посуд, уся власність місцевих мешканців, усе потрібне для... „кількох членів Політбюро!“

Тепер росіяни займають керівні місця, навіть тоді, коли не мають потрібних кваліфікацій. Часто приїжджий після одномісячного курсу стає директором школи, театру, чи ін., української з назви, устанси. Часто такий директор, керівник, начальник, диригент розкраде майно установи, може навіть зробити себе автором рукопису арештованого перед ним українця — все йому пройде.

Росіяни маймають найкращі мешкання у старих і нових домах по містах України і балтицьких країн. У Львові найелегантші вулиці (колишні Кадетська, Вулицька, Інститутська, Крашевського) заселені самими росіянами. (Щоправда, на вул. Наб'єляка, де колись росли чудові рожі, ще довго рохкали свинки, але вкінці їх „вивезли“). Для росіян також окремі російські школи, „палаци культури“. Але не може прийти до Львова до родини хвора і каліка Катруся Заришська, ні Стефа Шабатура до своєї старенької матері: „Трудно знайти квартиру, не можемо дати прописки“!..

Часто читаємо в пресі повідомлення: „15 тисяч добровольців з України їде на будову БАМ“, „10 тисяч комсомольців з Києва, Львова і ін. міст України зголосилося добровільно до будови надуральської залізниці“ і т. д. Хто повірить у таку нісенітницю, як „добровільний“ виїзд, коли ці „добровольці“ — не здебільша студенти університетів напередодні закінчення студій, яким таким шляхом вривають можливість досягнути високу освіту і працювати в Україні і для України. Ці вивози нашої, головню чоловічої, молоді призначені на знищення української національної субстанції, знищення духова і фізичне. На місця цих „добровольців“ сунуть з півночі в сонячну Україну тисячі російської молоді, бо є ж засада приймати до ВУЗІ-в усіх прибулих. Ці росіяни після закінчення студій, або і без них, не хочуть виїздити з України. Вони тут творять пануючу клясу громадян з усіми привілеями окупантського імперіалістичного режиму.

Кажуть німці, що кожне теля вибирає собі свого різника. Нам тепер кажуть бути таким „телям“ і вибрати собі ще раз в історії свого різника.

Треба надіятися, що гіркий досвід історії не повториться, що, відчувши наслідки, спільнот і воз'єднань з Росією, на базі православ'я у 17 столітті,

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОЖ ОЧСУ В ЧІКАГО

Дня 1 березня 1981 р. Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України Відділ Чикаго відбуло свої чергові Загальні Збори, які перейшли в атмосфері дружньої гармонії і співпраці та на яких вибрано нову Управу Відділу в такому складі: Ольга Федак — голова, Галина Загородна — містоголова, Надія Стельмах — секретар, Леся Павлишин — культурно-освітня референтка, Анна Грубий — організаційна референтка, Зена Матла-Рихтицька — зовнішні зв'язки, преса і радіо, Анна Дрозд — господарська референтка, Анна Зварич — суспільна опіка, Павлина Фенчишин, Анна Буда і Анастасія Тельвак — дружній суд чести, Іванна Никорович, Ольга Бубнів і Анна Наливайко — контрольна комісія. Зборами проводила Президія у складі: Галина Загородна — голова, Зена Матла-Рихтицька — секретар і Євгенія Васюнець — почесний член Президії. Нововибрана голова, п. Ольга Федак, від імені всього Відділу склала на руки довголітньої невтомої господарської референтки п. Анни Дрозд найщирішу подяку цілого Відділу та малий дарунок, бо „ми її любимо, ми її шануємо, ми її хочемо!“ Гучними оплесками присутні привітали слова Олі Федак та подяку п. Дрозд. Збори закінчено пісню „Де згода в сімействі“. — **ЗМ-Р**

слов'янофільства у 19, соціалізму і комунізму у 20-му і „дружби народів“ у сучасному, — українці вже таким „телям“ не стануть. Ми, маючи на увазі українську народну мудрість, яка вчить: „З москалем дружи, але камінь за пазухою держи“, не дамо звести себе на манівці останньою назвою про „терплячий російський нарід“ і не підемо з ним під його ж таки ярмо.

Росіяни, згідні з концепцією самостійної української держави, це мікроодиниці, яких голоси, може й щирі, у рішальній годині заглушить голос російських мільонових шовіністичних мас, а кожний московський уряд, який би він не був, комуністичний, демократичний, монархічний, чи ін. — буде за Україну боротися бо не уявляє собі Росії без України, і російський загаль, без огляду на переконання, буде його підтримувати, так як це було в добі Визвольних змагань.

Цю історичну лекцію слід кожному українцеві тепер і в майбутньому пам'ятати. Українці на Батьківщині вже знають цю правду.

Ольга Лубська

НА ЗОРЯНИХ ДОРОГАХ

Не кажіть мені, що друзі умирають,
Що згасає сонце у зіннях,
Бо то тільки на далекім небокраї
Заграється нова зірниця.

Не кажіть мені, що зоряні дороги
Налягають каменем на груди,
Бо то світ, де ані горя, ні тривоги,
Ні розлуки більше вже не буде.

ЧЕРГОВІ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ „СВОБОДИ“

У „Свободі“ ч. 61 з квітня 1981 р. повідомлено, що жидівську п'єсу „Скрипаль на даху“ („Фідлер ан ди руп“) поставлять „учасниці Василянської академії“ — на Факс Чейсі. Сказано, що то п'єса „з жидівського життя в колишній царській Росії“.

Насправді „Скрипаль на даху“ — це твір жидівського письменника Шолома Алейхема (під назвою „Блукаючі зорі“), який усе своє життя жив на Україні, писав жидівською мовою і про жидів, які жили на Україні. У тій „музичній п'єсі“ є слова, що вони, жиди, живуть „серед ворожого народу“.

Шолом Алейхем не мав права жити в Росії, а жив за дозволеною царем „чертою оседлості“ — в Україні. Про життя росіян чи жидів у Росії він нічого не знав і не маловав його в своїх творах.

У „Свободі“ ч. 68 багато місяця на 1-ій стор. івд-ступлено прославлюванню М. Хвильового з рамени „Смолоскипу“ та „Слова“. Там, між ін., сказано, що „Історія пішла інакше, ніж то думав Хвильовий у молодості, а він сам покінчив самогубством у 1933 р. Проте його ідеї актуальні й сьогодні. Хвильовий намагався довести, що в Україні можлива незалежна культура“.

Поминаючи факт, що М. Хвильовий сам розстрілював українських петлорівських повстанців на Богдохівщині, як можна говорити на сторінках „Свободи“ УНСоюзу про „актуальність“ ідей Хвильового, які зводилися не до змагання за звільнення з-під окупації? Незалежна культура в Україні можливою буде тоді, коли й Україна буде незалежною від Росії чи іншого окупанта.

Між ін., слово „Заговір“, часто вживане в „Свободі“ — російське, по-українському треба „Змова“.

Подала Надія Наум

Загальні Збори Об'єднання Жінок ОЧСУ у Філадельфії

Загальні збори ОЖ ОЧСУ відбулися 7 березня 1981 р. Збори відкрила голова Відділу подруга Люба Сілецька молитвою та закликком вшанувати пам'ять колішньої голови бл. п. Ярослави Савчак. До президії запрошені були подруги: Теофіля Ганушевська на провід зборами, та Степанія Бернадин на секретарювання. Протокол з попередніх Загальних зборів читала Іванна Климовська. З добре опрацьованого по місяцях звіту голови, що включав працю культурно-освітнього й імпрезового реферату приявні пригадали жваву діяльність рухливого відділу. Діяльність не обмежувалася до святочних сходин з нагоди річних дат нашої історії та ширших сходин, але виявлялась в літературних вечорах (поета В. Біляєва, поетки Ольги Лубської з т-вом Книголюбів, письменника О. Лисяка та концерту присвяченого композиторові В. Івасюкові, а також у базарах та в допомозі братнім організаціям). Подруга Ірина Ковальчин звітувала про фінансовий стан відділу. Теодора Волянюк про діяльність секретаріату, а Марія Лисяк про працю суспільної опіки.

Голова Ревізійної Комісії, Олена Казанівська, знайшла книги в порядку та поставила внесок на уділення абсолюторії.

Збори виявили, що членки люблять свою організацію, боляють втратами, радіють успіхам, з приємністю віддають свій час і сили організації, а відвідни наших свят численними гістьми закріпили за нашою організацією видне місце в громаді.

Між письм. привітани збори вислухали слово голови Головної управи мгр. Уляни Целевич та поодиноких організацій УВФ. Від 6-го Відділу ООЧСУ (чоловічого) склав привіт д-р Євген Новосад.

Подруги з господарського реферату гостили приявних чаєм та солодким, що дало можливість продовжувати розмови та дружній обмін думками. Перевибрана голова подякувала за довір'я і за дружню допомогу, що зумовлює успішність нашої діяльності.

До складу нової управи ввійшли пані: Л. Сілецька — голова, Т. Ганушевська, М. Лисяк — заступниці, А. Мірчук — секретарка, І. Ковальчин — скарбничка, Т. Ганушевська — культ-освітня реф-ка І. Климовська — пресова, М. Грицьков'ян, А. Іваницька — організаційні С. Куліш — імпрезова., Д. Ганкевич, Т. Волянюк, М. Лисяк — Сусп. опіка, Т. Во-

лянюк (голова), М. Рушак, М. Міджак, Ф. Кушнір, А. Палько, М. Флонт, К. Майчук — господарські, С. Бернадин, Л. Безбородько. З. Маркович, Н. Максимюк — вільні члени управи: О. Казанівська, С. Кусень, М. Андріївська — Контрольна Комісія: Г. Утриско, М. Лисяк, О. Колінко — гром. суд.

Стефанія Бернадин

Ольга Лубська

ДРУЗЬМ

Друзі розходяться без надуми, легко:

— Прощавай,
— Будь здоров,
— До побачення...

Що там губити роки,
Що там дороги далекі!

Крутять життя вітряки.
Виростає і сохне трава
На полянах дібров.
Весни, літа і призначення
Розвівають на крилах лелеки...

А взаміну приносять жаль,
Глибокий, як степова криниця,
Терпкий, як вино у спеку.
Інокли хтось присниться,
Немов подарує квіти, —
І прокинешся радісно, легко!
Як вже ж ви, друзі, далеко!
Через усі світи
Треба до вас іти.

Височіє у небо часу вежа,
Так тільки, аби височіти.
Не розбивається об неї жаль,
Розбиваються привіти.

*****

УКРАЇНЦІ!

З'ЄДНАЙМОСЯ В ЦІ ТЯЖКІ ДНІ ЄДИНОЮ ДУМКОЮ З ВОЮЮЧОЮ УКРАЇНОЮ І ЗАПРИСЯГНІМ ТАК ДОВГО НЕ СПОЧИТИ, ДОКИ МЕТА, ЗА ЯКУ ПОКЛАВ ГОЛОВУ СЛАВНОЇ ПАМ'ЯТІ ГЕНЕРАЛ ТАРАС ЧУПРИНКА, НЕ БУДЕ ЗДІЙСНЕНА!

Із Звернення, 1950 р.

Редактор вибілює...

(Про журналістичну і громадську етику)

У „Свободі“ з 25 березня 1981 р. була стаття І. Кедринна „Нема монополію на патріотизм“. Там взагалі трудно збагнути, що хоче розуміти автор під поняттям монополію і патріотизму?

Все ж таки І. Кедрин повинен знати, що є різні ступені „патріотизму“, бо ж він, кол. член УНДО, сам на своїй власній шкурі переходив гейби „мутацію“ того патріотизму, коли УНДО міняло партійну шкуру і з самостійницької плятформи зійшло на автономічну плятформу. Силою тієї зміни шкури мінявся і патріотизм і у Кедринна, і його партійних „колег“...

Це все треба було б мати на увазі Кедриніві, і не виставляти голову з маслом занадто на сонце...

Така сама ситуація є і зараз. Є серед нас ціла в'язка партайманів, які мають звернені очі на різні політичні концепції, от хоч би усякого роду советофіли, москво-русофіли і всякого роду лаптьолизи московського ханату.

Марне намагання Кедринна, коли він покликається аж на теперішнього державного секретаря ген. Гейга, який висловився, що „ніхто не має монополію на „чесність““.

Коли б ми ставили так справу, то властиво дехто з нас впав би ще нижче, як уже зараз лежить. Про це Кедрин знає дуже добре, згадуючи у своїй книжці про райхсдойчів і фольксдойчів...

Коли боротися за автономію Західніх Українських Земель було вже угодовством, то що вже говорити про „наших“ реалітечників і усю лівацьку братію, яка визнає московську колонію УССР українською державою? Як низько скотились оті усі визнавці цієї ліво-ліберальної чи лівацької течії! Кедрин пише і поводить, гей би щойно зліз із Марса, навіть без міжпланетного сателіта.

Чи усі ті 15 організацій є лівацькі, то ще є питання, а якщо хтось під впливом конгресової гарячки справді потрапив поміж ту лівацьку братію, як сливка в компот, то хай має цивільну відвагу признатися до помилки.

Кедрин покликається аж на Романа Шухевича, Командира УПА. Це виглядає дуже неповажно, пахне демагогією. В тих роках, коли Р. Шухевич був у Пласті, ще не було розперезаного лівацького розгулу. Комуністи і всяка інша збиранна була поза рамцями організованого українського життя. Лівацький розгул щойно тепер, наче якась язва, навистив деякі наші „круги“. Кедрин, старший колега редактора-емерита, маячить про безпідставне обвинувачення навіть і „Свободи“.

Найкращим доказом розпанощеної лівизни і псевдодемократії є справа проф. І. Телюка, члена Контрольної Комісії УНС. З приводу Конгресу УККА він написав статтю „А що далі“: лівацькі елементи не дозволили помістити, мов вона до друку не надається, а в той час лівацькі бригади виписували несотворенні речі („Свобода 25-го березня 1981 р.). Відомо ж, що „Свобода“ не містить повідомлень Централі УККА.

Ще одну гамасойку змайстрував Кедрин, а тим самим він визнає тактику: „куди вітер віє“. Колиш Кедрин писав одне, а зараз щось цілком інше.

Я вже згадував про книжку Кедринна „Життя, події і люди“, де він не шкодує чорної фарби для націоналістів. Та тепер є, крім націоналістів, усякі „інші“.

Про таких „івців“ — Мельниківців, згадує він дуже теплими словами; вони по розламі, як націоналісти українські, залишилися вірними А. Мельнику і (отак Кедрин піддуває членам ОДВУ).

Але у тій книжці той же Кедрин не дуже то підмащує А. Мельникові. Він пише на стор. 363, що полковник Коновалець ніколи не допустив би до такого розламу в ОУН, а даліше що усі твердження мельниківців про „Писаний заповіт“ — не є правдиві, бо ніякого „Писаного заповіту“ не було! І ще одна родзинка: Кедрин твердить, що мимо усіх найкращих прикмет — як людина А. Мельник „не годився до тієї нової ролі“, себто на наступника Полк. Коновальця.

Нехай же зацікавлені знають, якого приятеля мають.

(Л.Б.)

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

ЩО ПИШУТЬ У “ХРЕСТОМАТІЇ (З) УКР. ЛІТЕРАТУРИ ХХ СТ.”

І ЩО ПИШУТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ССР?

У опублікованій в 1978 р. Шкільною Радою при УККА „Хрестоматії (з) української літератури ХХ століття“ Малияра — Федоренка, яку й тепер продають і поширюють по українських школах в Америці і у Вільному Світі, згадані автори, а також п. п. Ю. Дивнич, Костюк та ін. ін. рекомендують учителям, дітям і студентам вивчати біографії і творчість таких „українських письменників“ — і декого з них подають „зразки“ їхньої „творчості“ та біографії, як М. Бажан, В. Сосюра, Олесь Гончар, П. Воронько, Д. Павличко, І. Драч, Віталій Коротич, Р. Лубківський, Є. Гуцало та ін.

Діти і студенти на свободі змушені вивчати біографії і писання сучасних советських гробокопателів України, як... українських письменників. Діти і студенти не розуміють, що означає хоча б вірш В. Сосюри, з його Україною „у стягів багряному шумі“, або яка то вона „шаслива сестра“ окупаційної Росії... Повикидавши антирелігійні уступи в романі О. Гончара „Собор“, а також місця, де вихвалюється „партійне керівництво“ в УССР, Консistorія УПЦеркви під керівництвом Митрополита Мстислав (Скрипника) опублікувала твір „Собор“ у Америці — і тепер уривки з того „українського“ твору зобов'язані в „Хрестоматії“ вивчати діти, молодь і студенти поза межами московсько-большевицької окупації. О. Гончар є тричі орденоносцем, а Москва задурно орденів не дає. Як Д. Павличко є генералом КГБ, І. Драч є безсовісним вислужником окупанта, так і О. Гончар „удостоївся“ вже посту голови Спілки письменників УССР. Крізь усі його твори червоною ниткою тягнеться тема вислужництва перед окупантом, вихваляння комунізму, як „золотої зорі людства“ тощо.

У закордонній „Хрестоматії“ обійдені одним-двома словами або ж взагалі замовчані українські письменники-патріоти, в тому й письменники на еміграції, — цілі сторінки присвячені там новочасним зрадникам України, яких насвітлюється, як українських письменників.

Український Конгресовий Комітет Америки видає десятки тисяч дол. допомоги Шкільній Раді УККА, яка є „окремим тілом“ при УККА. Вважаємо,

що не може довше тривати такий стан, коли задатки на Український Народний Фонд Шкільна Рада видає „Хрестоматію“, політично хибну й чужу українській державницькій ідеї, і далі продає цей „підручник“ у країнах вільного світу для українських шкіл у системі й поза системою УККА.

Для прикладу, як розцінює московський окупант України багатьох „українських письменників“, що їх через „Хрестоматію“ мусять вивчати діти й студенти за кордоном, зачитуємо піднейльну „Радянську Україну“ з 20 грудня 1980 року, із статті „Від З'їзду до З'їзду — книга і час“:

„Прозаїки, поети, драматурги і публіцисти ведуть художнє дослідження всіх галузей життя радянського суспільства. Велич творення наших днів, любов до Вітчизни, дружба народів-братів, багатий духовний світ радянської людини оспівується у збірках „Радянська моя сторожа“, „Робітнича гвардія народу“, „Доби нової знак“, у нових творах М. Бажана, О. Гончара, М. Стельмаха, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, М. Олійника, А. Дімарова, Р. Федоріва, П. Воронька, Б. Олійника, Д. Павличка, І. Драча, В. Коротича, Р. Лубківського, О. Коломійця, М. Зарудного та багатьох інших“..

Таку оцінку дає ворог.

„Хрестоматія (з) української літератури ХХ століття“ Шкільної Ради УККА — це те саме, що в політичній площині спроба протягнути „ідейки“ ген. П. Григоренка про невідповідальність російського народу за штучний голодомор в Україні у 1932-33 рр. чи „співвідповідальність“ України за голокост, вчинений Росією над польськими старшинами в Катині. Це те саме, що й осуджені громадськістю зустрічі з бригадами Колосової, іркоїдство, цілування з кагебістами в танцювальних „шароварах“, які — за висловом Святослава Караванського — „танцюють на могилі української культури“.

Запровадження у „Хрестоматії“ двоеликого правопису — Харківського в одній частині матеріялів, і советського, так зв. київського, найбільш зросійщеного, в другій частині матеріялів у тій же самій книжці, що її називають „підручником“ або „читанкою“ — це те саме, що й заява проф. Боцюр-

кова в Канаді, мовляв, в Україні немає примусового російщення. Двоправописність у „Хрестоматії“ — це антипедагогічний ляпсус, а може й обдуманий крок авторів того дворушницького „підручника“, із впливом лівого УРДП. Останній учитель із найменшої сільської школи знає, що школярам чи студентам не можна подавати два правописи, якщо вчителі хочуть добитися чогось позитивного від учнів.

„Хрестоматія“ Шкільної Ради УККА це те саме, що твердження в „Енциклопедії Українознавства“, гасловій, за ред. д-ра Володимира Кубійовича, що УНР і окупована Україна у формі колоніальної УССР — це те саме (переємність чи „сукцесивність“), або що в Україні не було СБУ і СУМ-у.

На тему „Хрестоматії“, різко її осуджуючи, а то й домагаючись її негайного усунення з системи українського закордонного шкільництва, писали в різних виданнях Оксана Керч, д-р Григор Лужницький, Надія Наум, Леонід Полтава та ін. відомі автори, письменники, літературознавці, громадяни. Підручник має давати відомості, інформувати, а не дезінформувати дітей, молодь і студентів, які завтра будуть становити собою вільне українське суспільство... обманним шляхом заражене бацилями симпатій до „радянської України“ та московських вислужників із званням „українських письменників“.

Справа тут не обмежується самою літературою. Йдеться тут про політику непередрішенства і національної самозгуби, проти чого так активно і дружно виступила велетенська більшість делегатів XIII Конгресу Українців Америки, УККА, у жовтні 1980 року.

Як подала „Радянська Україна“ 9 квітня 1981 р., **В. Коротич** заявив на з'їзді письменників України (не „українських письменників“!) у окупованому Києві: „Наша справа не терпить ніяких знижок — ми комуністи, ми радянські письменники“...

Йому вторив **Д. Павличко**: „У нашій... країні торжествує ленінський принцип рівноправності мов“... Він же ствердив, що в ССРСР друкуються тепер книжку 77 мовами — а де поділися ще 25? І як на Україні купити українську книжку?.. особливо для дітей і молоді?

У московського байкаря Крилова є байка, в якій оповідається про шкодливого kota „Ваську“, якому вичитують догани за різні проступки, а... „Васька слухає да ест“, — а той собі слухає та наминає... Так і сучасна Шкільна Рада при УККА читає або не читає, що думають українські літера-

турознавці на свободі про „Хрестоматію“, і далі пропагує те видання на сторінках журналу Шкільної Ради УККА „Рідна Школа“, і то в кожному числі. За одинадцять доларів дітям, молоді і студентам на волі пропонують не лише кількох дійсно українських письменників, а й цілу пачку московських блюдолизів і гробокопательів української культури, а тому й національно-християнської літератури, самої душі нашого народу.

Виступи з рамени АДУК на Крайовій Раді УККА в 1980 р. у справі „Хрестоматії“ залишилися ще без належного відгуку. Можливо, записали до протоколу. І на тім кінець. „А Васька слухає да ест“... „Хрестоматію“ далі розповсюджують... Потирайте руки, товариші Драчі й Гончарі!.. — ви таки дійсно маєте успіхи, більші ніж Колосова.

І скільки такий стан може ще тривати?

Як довго ще українська вільна спільнота може сама собі копати національну могилу, собі й своєму народові?

Марті

Дан Мур

ВЕЛИКДЕНЬ

Христос Воскрес! Звершилась перемога
Добра над злом. І світла в темноті.
Прослалась зоряна до неба всім дорога,
Усім, хто йшов з Тобою, Христе, у житті.

Христос Воскрес! В тривозі Фарисеї.
Не вбили правди в горні хресних мук.
Тремтить Пилат, бо відсахнувся від неї;
Не змиє крові з винуватих рук!

Як змовкне людський рід, — бурхливе море
Зведе воскресну пісню до небес.
І відповідь відлунять скелі-гори.
Ліси- гаї... Воїстину Воскрес!

Христос Воскрес! Роздзвонює невпинно
Й дзвенітиме нащадкам і вікам!
Замучена, Воскреснеш, Україно,
На славу Бога і ганьбу катам!

„Сторонні сили та міжнародна політична кон'юнктура можуть мати значення допоміжних, не вирішальних чинників. Беремо їх до уваги в такому розумінні і використовуємо їх, але відкидаємо всякі орієнтації на сторонні сили“.

СТЕПАН БАНДЕРА

Проф. І. Левадний

ТИСЯЧОЛІТТЯ СОБОРНОСТІ 981–1981

З давніх давен на велетенських просторах Східної Європи розселились слов'янські племена, що склали один нарід і лише велика віддаль розташування одного племена від другого утруднювала їх ближче спілкування.

Поляни гуртувались над Дніпром навколо міста, що його заснували три брати Кий, Шек та Хорив і їх сестра Либедь та яке дістало назву за ім'ям старшого брата — Київ.

На схід від полян, над Десною, Сеймом, верхньою Сулою мешкали сіверяни, по Тетереви, Горині, Прип'яті — деревляни, далі на захід, у західній Волині — Дуліби, на південь від них, над верхнім Бугом і Дністром — тиверці, в Галичині — білі хорвати, а ближче до Чорного, тоді Руського моря — уличі.

Князі-правителі окремих племен часто ворогували між собою і спричинили війни між окремими сусідніми племенами, що завдавало великої шкоди, знесиловало племена, утруднювало опір степовикам, що любили робити напади на мирні оселі Слов'ян — хліборобів і скотарів.

Потребу об'єднатися, створити одну велику державу, що сприяла б кращому розвитку продукційних сил і забезпечувала б оборону мирного життя, диктували самі обставини часу. Ідея соборності захоплювала наших прапредків перед тисячею літ.

Першим хотів здійснити цю ідею на початку десятого століття могутній київський князь великий князь Олег, що здобув славу своїми походами на Царгород, змусив столицю гордої Візантії скапітулювати перед ним і на ознаку своєї перемоги прибив щит на царгородській брамі, прославивши у віках велич і міць Київської княжої держави. Передчасна смерть князя перешкодила здійсненню його сміливого задуму об'єднати навколо Києва всі слов'янські землі і зробити Русь-Україну соборною.

Прямуючи Олеговим шляхом, князь Ігор і його син Святослав за допомогою варязьких дружин приєднали до Києва українські племена деревлян, сіверян, уличів та тиверців, а також племена майбутніх білорусів — дреговичів, радимичів та кривичів і північне плем'я в'ятичів.

Щойно син Святослава, князь Володимир, розуміючи велике значення наявності єдиної централі-

зованої держави замість багатьох розпоронених князівств, скріпив владу Києва над племенами півночі і сходу, а далі звернувся на захід і відібрав від поляків захоплені ними руські Червенські городи: Червен, Белз, Перемишль, Луцьк, Сутейськ, Броди та всі інші селища по верхній течії Західного Бугу та його протоках Чучві та Лузі і верхів'ях Стиру, і в 981 році прилучив їх, разом з найвіддаленішими карпатськими племенами, до своєї держави.

Так у 981 році княжа Русь-Україна стала велетенською соборною державою, що простяглась від Муромських лісів до Карпатських гір і від Гільмень озера до чорноморських та озівських степів і Тмуторокані. Своїми розмірами вона перевищувала імперію Карла Великого.

Завершивши об'єднання всіх українських земель, князь Володимир у 988 році запровадив у своїй державі християнську віру і тим прилучив Русь-Україну до передових культурних країн Заходу і спрямував її на шлях розквіту і добробуту.

Ця перша соборність проіснувала 34 роки: в 1015 році, зі смертю кн. Володимира Великого, соборна держава розпалась на окремі князівства, правителі яких — сини покійного князя — почали між собою братовбивчу боротьбу. Подібне діялось тоді і в інших краях Європи.

До поновного об'єднання всіх земель Русі-України заходився син князя Володимира, Ярослав, який у висліді тривалих змагань об'єднав навколо Києва всі землі на захід від Дніпра, але східні землі лишились осібно під владою Ярославового брата, чернігівського князя Мстислава. Щойно зі смертю Мстислава в 1034 році всі землі Русі визнали владу Ярослава і прилучились до його держави. І це знову забезпечило країні розквіт і добробут, будівництво величних пам'яток архітектури, спорудження в Києві храму Святої Софії. Для охорони західних границь держави Ярослав Мудрий заклав над Сяном місто-фортецю і назвав його своїм ім'ям.

Двадцять років тривали золоті часи другої соборності, а коли помер князь Ярослав у 1054 році, відновилась ворожнеча і війни між окремими князями. Даремно найсвідоміші з князів вказували на потребу єдності та згоди, даремно закликав до цього князь Володимир Мономах і автор величавої ли-

царської поеми „Слово о полку Ігоревім“, — міжусобиці і внутрішня виснажуюча боротьба не припинялись.

Ще раз зробив спробу об'єднати всю Русь-Україну і повернути їй минулу велич та силу галицько-волинський князь Роман. Увесь нарід дивився на нього, як на того, хто покликаний вивести країну на шлях давньої слави. І коли в 1203 році Роман на чолі свого війська підступив до Києва, то кияни замість боронити свого князя і вступити в бій з військом Романа, відчинили перед ним міську браму, вітаючи в особі Романа того довгоочікуваного князя, який визволить країну від спустошливих внутрішніх війн і забезпечить їй мирний розвиток та процвітання. Князь Роман, привітаний усіма, тріумфально в'їхав у Київ: Русь-Україна втретє стала соборною.

Зайнятий справами своїх західних земель князь Роман не залишився в Києві і повернувся до Галича, який цим разом став столицею соборної України, а вже в 1205 році Роман поляг у бою з поляками і складові частини єдиної держави знов усамостійнились.

Виснажена безнастанними внутрішніми війнами Русь-Україна не була в стані боронитись перед зовнішніми ворогами. Навіть спільний виступ князів проти татарської навали скінчився поразкою на ріці Калці в 1223 році.

Галицький володар, князь Данило, син Романа і майбутній король Руси-України, вислав на допомогу киянам проти татар свого воєводу Дмитра, який керував обороною Києва, довершував героїчні вчинки і увесь поранений потрапив у татарські руки, але Батий звільнив його з огляду на виїзткову відвагу.

З погромом Києва і земель над Дніпром українські культурні сили перенеслися на захід, у Галицько-Волинське князівство, щоб там, далеко від татар, спільно з місцевими вченими людьми вільно творити науково-культурні цінності.

*****

Встане правда, встане воля
І Тобі Одному
Помоляться всі язики
Во віки і віки,
А покищо — течуть ріки,
Кривавії ріки...

Тарас Шевченко

І коли під катисками татарської навали, серед підступств і диверсій західних сусідів-поляків, литовців, угорців згасла зірка української княжої державности і українські землі опинились під татарською, а потім литовською і польською займанщиною, — все одно воля народу до об'єднання воєдино була одностайна.

В часі визвольних козацьких війн ця воля яскраво виявлялась. Поширити козацьчину на Волинь стався герой протипольської боротьби Северин Наливайко.

На початку сімнадцятого століття Київ під охороною козацького війська гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного зростає знову, вперше після княжих часів, у великий культурний центр. У ньому знаходять свій притулок і розгортають культурну працю галицькі вчені: Єлисей Плетенецький з Золочівщини, Йов Борецький з Бірчі, Захарій Копистянський і Памва Беринда зі Львова, Касіян Солкович з Потиліча коло Рави Руської, Лаврентій Зизаній з Підкарпаття. Їх спільна праця разом з наддніпрянцями немов символізує соборність української науки.

Великий мєтрсполит Петро Могила, що мріяв про український патріярхат, про міцну державу зі столицею Києвом, що мав відіграти ролю нового Єрусалиму на Сході Європи, оцінив велику соборницьку ідею. Вона пишно відродилась, коли вибухнув всенародній гнів проти польського гніту. Цей гнів знайшов свій титанічний вияв у Великій Українській Національній Революції під проводом Богдана Хмельницького. Провідниками всенароднього руху були люди з усіх земель України: уродженець імовірно Жовкви Богдан Хмельницький, кияни Іван Богун і Данило Нечай, волиняки Іван Виговський і Мартин Небаба, уродженець Берестейщини Михайло Кричевський; були серед них люди і не-українського походження: Філон Дмеджалій татарського роду, Станислав Мрозовицький-Морозенко польського походження, Максим Кривоніс — шотландсько-

Коли після величних перемог на Жовтих Водах, під Корсунем, коло Пиляви Богдан Хмельницький через Волинь рушив далі на захід, піднялась уся Галичина, вітаючи його як визволителя, і творичні скрізь свої власні полки та загоны.

(Далі буде)

АНГЛОМОВНИЙ “ВСТУП ДО УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ”

Nicholas L. Fr. Chirovsky — “An introduction to Ukrainian History”, Vol. 1.

Професор Сеттон Голл Університету д-р Микола Л. Чировський — науковець, людина великих знань розмаху та працьовитості, донедавна науковий секретар НТШ в ЗСА — дав українській і міжнародній науці твір, на який довелося так довго чекати: „Вступ до української історії“, т. 1-й — „Стародавня і Києво-Галицька Україна-Русь“.

Не дочекались ні українці, ні американці та ін. англомовні читачі такої стислої, чітко написаної, з безліччю наукових джерел, праці від так званого українського Гарварду, з мільйоновими пожертвами від жертвених громадян. Без жертв і без мільйонів — сумлінний, чесний і знаючий справу український історик, знавець політичних наук та світової економіки, проф. д-р М. Чировський дав науці стрункий і ясний виклад праісторії України-Руси та періоду державности за Київського і Галицько-Волицького князівств, що як справедливо вважає — насправді були виявами тієї ж самої державности України в княжій добі.

348 сторінок Української Правди, 4 мапи, 15 ілюстрацій, сотні різномовних джерел, від акад. М. Грушевського чи В. Ключевського до найповіших, в тому й кількох американських, дбайливо складений індекс імен у кінці книги лише підносять її авторитетність і вартість. Про значення цієї праці, що має вийти в трьох томах до кінця 1988 року, говорить вимовно й видавництво „Філософікел Лайбнері“ в Нью Йорку.

„Вступ до української історії“ був попереджений 9-тма іншими важливими науковими працями проф. М. Чировського, в тому і його заслуженої слави англомовною „Історією російської імперії“ (1973 року.).

Науковець і патріот, шанований автор відкинувши утвердження і далі — цілковито антинауково — редівник „ге“ біля іменника Україна, що практикує так зв. український Гарвард, де турколог наважується виступати в ролі то історика, то мовознавця і навіть викидати літеру „І“ з української абетки, заборонену московськими держимордами. Для „когось“ Україна може бути й далі „частиною Раша“, але не для науки. Окупація і приналежність — два різні поняття.

Тому, що автор цього відгуку не історик і не має на це даних, але окремо вивчав період князювання Ігоря і володарювання кн. Ольги (для написання лібретто до опери „Ольга Київська“), дозволю зауважати:

На стор. 216-й д-р М. Чировський пише: „Княгиня Ольга стала християнкою“... За найновішими дослідженнями істориків, у тому й сучасних у Болгарії, бачимо, що наша княгиня не могла стати в Києві християнство, бо вона була хрещена від народження у Плискові — столиці тогочасної християнської Болгарії (походила з царського роду Симеонів).

Д-р Микола Чировський охопив у першому томі цінної праці не лише рухи племен і народів України-Русі тих часів, політичні події, війни тощо, а й соціально-економічні відносини, культурні осяги нашого народу в княжому періоді державности України-Руси.

Ця англомовна праця цілковито заслуговує на український переклад і видання, а для англомовного читача будь-якої національності це важливий науковий документ про одну з країн Східної Європи, яка пережила багато окупацій і багатьох окупантів і прямує до остаточної віднови своєї тисячолітньої державности.

Книга д-ра Миколи Чировського допоможе Україні йти вперед цим шляхом, допоможе і не одній українській людині увірувати в свою Батьківщину.

Перший том „Вступу до української історії“ особливо вітаємо в рік друку книги, коли ми відзначаємо 40-ліття з часу проголошення і віднови Української Держави державотворчим Актом з 30 червня 1941 року у Львові.

Ціна тому, в твердій обкладинці, 19 дол. 95 ц.

Мова книги чітка, ясна, прозора; документація — першоякісна.

Замовляти варто б не лише для себе: цей твір гідний нашої найбільшої уваги і міжнародного розповсюдження.

Писати або особисто заїхати в Нью Йорку до В-ва „Філософікел Лайбнері“:

Philosophical Library
200 West 57 St.
New York, N. Y. 10019. U.E.A.

Леонід Полтава,
Член НТШ, УММАН, АДЛК

Д-р Богдан Стебельський

ЯКІ ІДЕЙНІ ПОЗИЦІЇ АДУК І ДЛЯ ЧОГО МИ ІСНУЄМО?

(Закінчення)

1966 року після конференції Канадського НТШ діячі української культури Північної Америки, що в Україні бачили тільки московську колонію, те, що тепер стверджують нескорені оборонці прав людини і народу, Мороз, Сверстюк, Чорновіл і сотні найкращих синів України, — створили Асоціацію Діячів Української Культури, АДУК.

За понад десять років стан пізнання своєї правди поширилися і скріпився, але ще далеко до усвідомлення спільнотою потреб власної самобутності культури та державної самостійності, яка не падає з неба, а розбудовується в рості національного усвідомлення.

Вийшло так, що нескорені в Україні своєю політичною і культурною поставою усвідомлюють українську еміграцію і озброюють її самопізнанням, щоб вона національно збереглася і не розтопилася в чужому морі. Мусимо нам'ятати, що детант поміж Сходом і Заходом спирається на спільних інтересах. Ці інтереси — це поділ сфери впливів. Хоч обидва бльоки різняться політичними системами, не різняться одним, а радше собі співчують. На тій півкулі, в ССРСР, йде процес змішування націй і їх культур. Йде процес інтернаціоналізації. Твір Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація“ є лекучо актуальний в країні, у якій на московській культурі формується нова советська спільнота, так зв. советський народ. Там усувається всі національні культури, їх традиції, а оточується особливою опікою „інженерів душ“, письменників і мистців, які творять нові традиції на московській лад створені, на всі організми національні в ССРСР перещелені. З цього боротьба з релігією, з історією, з традиціями моралі і звичаї кожного народу зокрема. Кожного, хто критично ставиться до плянів комуністичної партії, називають клясовим ворогом, буржуазним націоналістом, навіть якби він боронив свою мову. Тоді він обов'язково „шовініст“. Тільки не можуть бути народодиввці шовіністами, ані націоналістами. Вони обов'язково інтернаціоналісти, демократи і гуманісти, хоч на їх руках кров мільйонів.

Погляньмо на Захід. Тут ніби протилежна система. Світ демократії. Система капіталістична. Але з якихось причин є симпатії не лише до ССРСР як

Росії, але й поволи до її системи. Університети рожевіють на цьому континенті і держави дуже дбають, щоб заховати проблеми національні і расові, навіть коштом клясових конфліктів, які їм видаються не так грізними, як національні. Для Канади найбільшою загрозою є національнофранцузький Квебек. Меншою загрозою марксистська повинь, що заливає не лише університети, але й бюрка адміністрації держави.

Звідки ця тенденція та її толерування? Пам'ятаймо, що марксизм є явищем гльобальним. Це система, що розпалює соціальні конфлікти, а цим припинює національні вимоги народів на державну, економічну і культурну окремішність. Захід на Американському континенті будує нові нації з різних етнічних і расових елементів. На місце англосаксів приходять американці і канадці, замість еспанців — мекіканці, аргентинці, чилійці, урагвайці і т. п., замість португалців — бразилійці.

Цей процес не може оминути виявів етнічної дискримінації в ділянці економічній, в першу чергу, і в ділянці культурній, яку маси менше відчують. Саме тому наростає соціальна свідомість мас, що озброюється марксизмом. Марксизм не співчуває національним культурним аспіраціям, а радше інтернаціоналізації і культурному злиттю.

Треба бути приготованим в цій дійсності на переслідування української культури та національних аспірацій навіть одиницями української крові, полоненої концепціями марксизму. Дня них ми не патріоти, а шовіністи, навіть як це справа лише збереження мови, ми стоїмо на заваді формування націй країн нашого поселення, часом навіть нас посяджають в нельояльності до держав, у яких живемо.

Як бачимо, в нашій спільноті наростають різні сили, що мають різні тенденції. Найбільше небезпечною силою є політична несвідомість і культурний анальфаетизм частини нашої інтелігенції. Коли політично вона прозирає під впливом боротьби нескорених в обороні людських і національних прав в Україні і розуміє, що не УССРСР, а відсепарована самостійна Україна може бути справжньою державою, а не колонією, то вона ще не розуміє, що лі-

тература, музика і інші мистецтва та народна творчість з маркою УССР пересичена отруєю московських зразків.

Кожна культура не є замкнена і позичає найкращі досягнення інших народів, щоб розвиватися і рости. Але процес мусить бути творчий. Культура одного народу має включати лише те, що співзвучне потребам росту і його розвитку. Насильне замінування елементами одного народу в культурі іншого є смертю того, що безкритично мусить імітувати сильнішого. Цей процес є в Україні. І ми на еміграції часто тут приймаємо zdeгенеровані вияви культурної творчості, яка пересичена формами московської культури. Найкраще це ілюструють музичні передачі радіопрограм, що озброюються советськими плагітками. Українські радіопередачі, власники яких пропагують боротьбу з культурним московського одностороннього диктату, стають пропагаторами романсів і вальчиків та народних пісень, створених у стилі тамбовської „української“ та Новосибірської народної музики. Багато тих у московському мелосі і ритміці створених „українських“ творів виспівують на українських національних вечорах, а рівночасно забувається справжня українська народна пісня і занедбується майже готально українська клясична музика. Українські хори майже не мають у своїх програмах таких визначних композиторів церковної музики, як Бортнянський, Ведель і Березовський.

Советський стандарт у кераміці, вишивці та тканинах, а навіть в писаниках із дерева — суцільне антимистецтво. Його копіюють на еміграції та поширюють українські національні книгарні не менше як большевицькі та допомагають нищити смаки широким масам споживачів мистецтва, а рівночасно псують стилі українського прикладного мистецтва, що пляново робиться в окупованій Україні. Коли петриківським взором прищиплюють в Україні елементи московської Хохломи і Палеха, то це саме через культурний анальфетизм, в найкращій вірі плекати рідну культуру, роблять півінтелегенти на еміграції.

Справжній Космач руйнується не лише в Україні, але й на еміграції. Нищиться творчий смак українського народу, щоб він втратив свою суб'єктивну творчість, дививсь на світ чужими окулярами.

Москва залишила нас в Україні в культурному розвитку на більше як півстоліття позаду в порів-

нянні до тих процесів у культурах народів Заходу, які природно розвиваються. Залишені на течії реалізму XIX сторіччя та приміненого до цілей пропаганди плянів комуністичної партії, українські мистці є позбавлені права висловлюватися власними стилями, індивідуальними почерками пензля і пера. Кілька років т. зв. відлиги виказав незнищенність талановитості і сили українського народу, що видав десятки талантів такого виміру, як поети Голобородько, Каллинець, Стус, Мороз, чи письменники, як Осадчий, або малярі, як Горська. Подаю лиш кілька імен, а їх виринули десятки, що могли рівнятися на культури розвинутих націй Заходу. Вони ліквідовані.

Перед Асоціацією Діячів Української Культури, АДУК, стоїть завдання: спрямовувати активність культурних діячів на вивчення власної культури, її традицій і шляхів розвитку та створювати атмосферу росту. Перед нами вимога боротися з культурним примітивізмом у всіх ділянках нашого життя та цікавитись культурними досягненнями не лише нашого народу, але й народів, серед яких живемо, щоб їх досвідом і багатством скріплювати власні сили.

Існують мистці, що за понад 30 років перебування на Заході не навчилися нічого зі скарбів музеїв, які оглядають, і продовжують традиції Рєпіна. Подібно і з деякими письменниками та музикантами. З чим виїхали, з тим продовжують жити. Чи треба дивуватися, що українська інтелігенція не ходить на концерти симфонічної музики, на оперу? Чо треба дивуватися, що залі порожні, коли виступають діячі української культури зі своїм дорібком?

Щоб змінити цей стан, щоб культуру вважати щоденним хлібом — мусить також громадський сектор зрозуміти, що замало боронити культурних діячів на демонстраціях, боронити їх в політичному аспекті, але треба підняти їх як зброю у боротьбі з Москвою, яка знає, що чинить.

Якщо там головний фронт боротьби за життя нації на відтинку культури, а культурні діячі там — керманічі фронту, це значить, що там кипить бій ідей. Той бій ідей мусить існувати тут рівночасно, а не байдужість до культури. Подумаймо про це спільно, розважмо проблему, а тоді знайдемо відповідь. На відтинку культури треба кинути всі ресурси, не лише ідейні, але й матеріальні. Бо в началі було Слово!

ПОСТАНОВА ФІНАНСОВОЇ КОМІСІЇ УККА

На підставі матеріалів Фінансової Комісії, яка діяла під час XIII Конгресу, спільної наради Фінансової Комісії, Голів та Референтів Народного Фонду, відбутої дня 14- березня 1981 р. в Нью Йорку, прийнято наступні постанови в справі Українського Народного Фонду:

1. Фінансовою базою УККА у його многогранній праці є виключно добродійні датки свідомої громади у формі записів, пожертв з нагоди свят, а найважливіше через виплати до Українського Народного Фонду.

2. Український Народний Фонд існує вже від 1949 року на основі ухвали IV-го Конгресу і який вповні себе оправдав, а висота виплат до нього на підставі ухвал XII-го та XIII-го Конгресів вносять:

- а. працюючі особи не менше як \$25.00
- б. особи на пенсії 15.00
- в. студенти 5.00

3. Збірка УНФонду мусить покриватися із календарним роком. Розпочинаємо її зараз, інтенсивно, закінчуємо в місяці жовтні, а листопад та грудень призначені для остаточного розчислення із канцелярією УККА.

4. Успіх кожночасної збірки пожертв до УНФонду завдячуємо пляновості Відділів УККА і тому зобов'язуємо Управи Відділів у найближчому часі присвятити свої сходи виключно цій справі. Прийнятий плян на них послідовно провадити в життя.

5. Особливо увагу треба звернути на молодих професіоналістів, які, переселяючись, „відрізують“ себе від української громади. Відповідне двомовне звернення до них від Екзекутиви УККА є необхідністю.

6. Для збільшення як рівнож для облегшення збірки УНФонду, Екзекутива УККА виготовить відповідні афіші-плякати, які будуть заохочувати, а разом вкажуть, де приймається виплати до УНФонду.

7. Екзекутива УККА на підставі картотеки платників УНФонду вже в її посіданню та нових потенційних платників пересланих Відділами, виготовить нову „скомпюторезовану“ картотеку-адресар. Адреси будуть придатні як для проведення збірки УНФонду, так і для святкових побажань.

8. Тому, що впливи до УНФонду становлять приблизно 2/3 пожертв вплачених Відділами, а вони

з черги є зібрані наполегливою працею збірщиків, Екзекутива УККА виготовить відповідні грамоти для збірщиків УНФонду, а управи Відділів знайдуть відповідні нагоди, щоб їм це вручити.

9. Тому, що збірка УНФонду у різних Відділах відбувається відмінними методами, висота 10% може бути збільшена до 15% у тих випадках, як Відділ викажеться збільшенням виплат до УНФонду на 25% від середньої суми попередніх 4-х років за попереднім узгодженням із Екзекутивою УККА.

10. Зібрані впливи до УНФонду Відділами мусять бути переслані до канцелярії УККА в Нью Йорку не пізніше 2-х місяців від заінкасування виплати.

11. При добрій запланованості та співпраці Відділів УККА збірка виплат до УНФонду в 1981 році повинна досягнути суму \$200,000.

Проф. І. Телюк
Вик. обов. касира

Інж. М. Семанишин
Референт УНФонду

ДО УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ

Спершу новий емігрант Я. Сусленський, а тепер інша ініціативна група жидів (які між собою по-сварились) заініціювали комітети і групи співпраці між українцями і жидами, для кращого порозуміння. Це важливі кроки. На жаль, жиди в Україні цураються української мови і культури, а приєднуються до окупанта.

Советська статистика подала, що в так званій Українській ССР живуть 777,126 жидів. З них тільки 102,190 знають свою (жидівську) мову, інші розмовляють російською мовою. Українською мовою послуговується заледве 17,936 жидів. Київ має 152,206 жидів із чого 12,216 розмовляють жидівською, 1,311 — українською, а 138,448 — російською мовою. Українською мовою розмовляють переважно жиди по селах України, а коли прийдуть до міста, говорять російською.

*****

ВІДЗНАЧАЙМО 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ-РУСИ ВЖЕ ТЕПЕР НОВИМИ УСПІХАМИ У ВСІХ ДІЛЯНКАХ УКРАЇНСЬКОГО ОРГАНІЗОВАНОГО ЖИТТЯ — В ІМ'Я ПЕРЕМОГИ НАЦІОНАЛЬНО-ХРИСТІАНСЬКОЇ УКРАЇНИ!

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“
Security Savings and Loan Assn.

936 N. Western Ave., Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road, Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

- В „Певності“ Ви одержуєте найвищі відсотки на всіх родах ощадностей, нараховуванні щоденно від дня вкладу до дня вибору й виплачувані квартально.
- В „Певності“ Ви одержуєте відсотки від відсотків.
- В „Певності“ Ваші ощадності забезпечені Федеральною Агенцією до суми 100 тисяч доларів.
- В „Певності“ Ви можете відкрити пенсійні конта, т. зв. IRA і Keogh, чекові конта та користати з першого депозиту пенсійних чеків.
- В „Певності“ є до Вашої диспозиції різного рода шадничі Сертифікати.
- В „Певності“ є вогнетривалі скриньки для переховування цінних речей.

ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ —
НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА**

В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладника чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди

Безплатне забезпечення ощадностей

Безплатне життєве забезпечення

до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ
ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼%
ДИВІДЕНДИ.

Вкладники мають безкоштовне життєве

забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave., Detroit, Mich.

3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212

Tel.: 843-5411

КИШЕНЬКОВА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ПІДСОВЕТСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

(Продовження фейлетону Ч. 3)

(№ 3)

Продовжуємо пояснювання чужослів-москалізмів, втулених силою в нашу мову, або слів, які мають переносне значення.

АВОСЬКА — повсякдення супутниця щасливих підсоветських громадян, ручна плетена торба, яку кожний там носить, коли вибирається з хати, бо ану ж трапиться добра нагода щось купити. Назва постала від речення „А ось може щось таки дадуть“.

ВЕЛИКОРОС — „старший, мудріший і культурніший“ брат малороса.

ГРАДУСИ — це слово повстало від того, що коли вип'єш самогону, то в голові починає грати, а в горлі дусити.

ЗЕК — найнижча суспільна верства населення в СССР — безкласовій державі.

ЗОРЯНА КОНСТЕЛЯЦІЯ — груди советського вельможі в орденах.

КАНИКУЛИ — це слово повстало з двох слів: кататся — московського і ніколи — українського. Ним окреслюється час шкільної відпустки (вакацій), коли студентів і середньо-шкільну молодь гонять в колгоспи на „уборку“ хліба.

КГБ — „Комітет Государствених Бандітов“.

КОЛЯБОРУВАТИ — колоти і борувати діри в тілі рідної нації.

ЛАНКОВА — колгоспна аристократка.

МАЛОРОС — „менший, дурніший і дикіший брат“ „великороса“.

МІТОЛОГІЯ — добробут в СССР.

НЕХРИСТ — большевик.

ОХВІСТЯ — таким терміном большевики обзивають українських націоналістів, мовляв, вони були „гітлерівське охвістя“. По правді лєнінсько-сталінсько-хрущовсько-брежневськи охвістя існує масово в УССР і на еміграції „прогресисти“.

ПАРАША — недосяжний ніде московський винахід — туалетний комфорт для советських в'язнів.

ПАРТА — по нашому — шкільна лавка. Партою її звуть в СССР тому, бо на ній висиджувались у школі сьогоднішні советські партаймени, відомі з свого партацтва.

ПОЛОВА — слово у промові советського агітатора.

ПОЛІТРУК — політичний трутень комуніст.

РЕПТИЛЬКА — советська газета.

РИЛО — обличчя підсоветського хруня.

САМОВИЗНАЧЕННЯ — звичайне явище поза межами комуністичних країв, особливо СССР. Хоче якась нація самовизначитись, тобто проголосити свою незалежність, їй ніхто не перешкоджає. В СССР існує до слова „самовизначення“ ще й додаток „аж до відокремлення“.

Це значить, що коли хтось, от хоч би з українців, бажав би самовизначення для української нації і це бажання висловив, та такого зразу б „відокремили“, тобто посадили б у тюрму, психушку чи кацет або й відокремили б душу від тіла.

СОЦТОВАРООБМІН — коли Москва бере з України хліб, сало, вугілля, залізо, цукор і т. д., а в заміну дає Україні „спічки“, „корішки“, „водку“ і т. д.

ТУНЕІДСТВО — коли їсться рибу, що по-англійськи називається „туна“.

ТРУДОДЕНЬ — день, коли советський робітник нагрудиться, а нічого не заробить.

ФАШИСТИ — московські комуністи.

ХАЛЯВА — верхня частина чобота. Колись служила для паради і тоді говорили, що „пізнати пана по халявах“. Сьогодні служить як засіб експедиції „захальної літератури“ в СССР.

ЧЕ-КА — Червоні кати.

ВЕЛЕТ-МІСТО

В останні десятиріччя Токіо перетворилося на величезне місто. На площі 580 кв. кілометрів живе тепер 11.5 мільйона чоловіків. Щодня 32 мільйони пасажирів користуються послугами міського транспорту, бо тисяч таксі мчать вулицями міста. Чотири мільйони мешканевих будинків і ще півмільйона інших будівель розмістилися на 22,000 км. вулиць.

ПЕРЕВИДАНО „УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ“

В Українському Академічному Видавництві вийшла найвидатніша книжка на тему українського націоналізму англійською мовою — Джона Армстронга, видання Колумбійського університету 1963 року.

Друге, значно доповнене видання, має додатковий розділ про післявоєнні події в розвитку українського націоналізму, про боротьбу УПА і ОУН та збройного підпілля, окупаційну політику Москви, терор, репресії, русифікацію.

*****

„ВИЗВОЛЕННЯ НАЦІЇ ОКРОПЛЮЄТЬСЯ І ОСВЯЧУЄТЬСЯ КРОВ'Ю ЇЇ НАЙКРАЩИХ СИНІВ. ЧЕРЕЗ ЇХ СМЕРТЬ — ВЕДЕ ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ!“

Симон Петлюра